

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminalistiky

**Využití psů při pátrání po pohřešovaných osobách
v terénu**

Bakalářská práce

The use of dogs in the search for missing people in the field

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

pplk. Mgr. Tomáš Novotný

AUTOR PRÁCE

Lukáš Čejka

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Ve Žďáře nad Sázavou, dne 5. 3. 2023

.....

Lukáš ČEJKA

Poděkování

Touto cestou bych rád poděkoval panu vedoucímu bakalářské práce pplk. Mgr. Tomáši Novotnému za jeho ochotu a vstřícnost při poskytování rad a konzultací ohledně práce. Poděkování náleží i mé ženě Ing. Lucii Čejkové za trpělivost a podporu během mého studia a za vytvoření fotografií z výcviku k bakalářské práci.

ANOTACE

Cílem této bakalářské práce je seznámit veřejnost ale i členy integrovaného záchranného systému s možnostmi využití psů při pátrání po pohřešovaných osobách v terénu a navrhnout možné způsoby zefektivnění jejich využití při pátracích akcích. V úvodní části jsou popisovány důvody pátrání po osobách. Dále se práce zaměřuje na výběr plemene a výcvik psa k této činnosti. Důležitou částí práce je kapitola o využití čichu psa a práci s pachem. V dalších částech jsou přehledně popsány metody použití psa a taktika při vyhledávání pohřešovaných osob. Závěrečná část je zaměřena na složky využívající psy k pátrání po osobách. Autor v práci reflektuje své osobní znalosti a zkušenosti z prostředí sportovní i služební kynologie.

KLÍČOVÁ SLOVA

Pátrání po pohřešovaných osobách * pohřešovaná osoba * služební pes * výcvik psa * čich psa * složky integrovaného záchranného systému

ANNOTATION

The aim of the bachelor thesis is to acquaint public and members of Integrated Rescue System with possible usage of dogs in the search for missing people in the field. The possible improvement of their usage during search operations is proposed. The reasons for search for people are described in the first part of the paper. The thesis then focuses on the breeds of dogs and their training. An important part of the thesis is a chapter dealing with dog's sense of smell. In the following parts there is a description of the methods of usage of dogs and tactics for searching for missing people. Lastly the units using dogs for searching for people are listed. The author of the thesis reflects own knowledge and experience from sport and service cynology in the paper.

KEY WORDS

Search for missing people * missing person * police dog * dog training * dog's sense of smell * units of Integrated Rescue System

OBSAH

ÚVOD.....	7
1 PÁTRÁNÍ PO POHŘEŠOVANÝCH OSOBÁCH	9
1.1 PŘÍČINY POHŘEŠOVÁNÍ.....	9
1.2 POHŘEŠOVANÉ OSOBY	10
1.3 PRÁVNÍ RÁMEC PÁTRÁNÍ	11
1.4 PÁTRACÍ PROSTŘEDKY	13
2 SLUŽEBNÍ PES A JEHO VÝCVIK.....	14
2.1 PLEMENA SLUŽEBNÍCH PSŮ.....	14
2.1.1 Německý ovčák	14
2.1.2 Belgický ovčák.....	14
2.1.3 Velký knírač.....	15
2.1.4 Rotvajler	16
2.1.5 Labradorský retrívr.....	17
2.1.6 Bloodhound	17
2.2 VÝCHOVA PSA	18
2.3 VÝCVIK PSA K PÁTRÁNÍ PO OSOBÁCH.....	19
2.3.1 Ovladatelnost.....	20
2.3.2 Označení vypátrané osoby	21
3 PRÁCE S PACHEM.....	24
3.1 ČICH PSA.....	24
3.2 PACH	25
3.2.1 Šíření pachu	26
4 METODY POUŽITÍ PSA	27
4.1 PLOŠNÉ VYHLEDÁNÍ OSOB V TERÉNU.....	27
4.2 VYHLEDÁNÍ OSOB PO PACHOVÉ STOPĚ	28
4.3 MANTRAILING	31
4.4 VYHLEDÁVÁNÍ MRTVÉ OSOBY	32
5 TAKTIKA VYHLEDÁVÁNÍ V TERÉNU POMOCÍ PLOŠNÉHO VYHLEDÁVÁNÍ... 	33
5.1 ZPŮSOBY VYHLEDÁVÁNÍ	33
5.1.1 Rychlé vyhledávání.....	33
5.1.2 Vyhledávání v pátracích pásech	33
5.1.3 Vyhledávání po vrstevnicích	35
5.1.4 Vyhledávání v koridorech.....	35
5.1.5 Mřížkové vyhledávání	35
5.1.6 Obrysové vyhledávání	35
5.1.7 Ohniskové vyhledávání.....	36
5.1.8 Vyhledání v objektech.....	36
5.2 PLÁN VYHLEDÁVÁNÍ.....	36
5.3 VYBAVENÍ PSOVEDA A PSA K VYHLEDÁVÁNÍ	39
6 SLOŽKY VYUŽÍVAJÍCÍ PSY K PÁTRÁNÍ PO OSOBÁCH	40
6.1 ZÁKLADNÍ SLOŽKY IZS.....	41
6.1.1 Hasičský záchranný sbor České republiky.....	41

6.1.2	Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje	42
6.1.3	Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby	42
6.1.4	Policie České republiky	42
6.2	OSTATNÍ SLOŽKY IZS	44
6.2.1	Městská policie	45
6.2.2	Horská služba	45
6.2.3	Svaz záchranných brigád kynologů	46
6.2.4	Kynologická záchranná jednotka České republiky, z.s.	46
6.3	SLOŽKY VE SVĚTĚ	47
7	PŘÍPADOVÁ STUDIE	49
8	ZÁVĚR	52
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	54
	SEZNAM ZKRATEK	58
	SEZNAM OBRÁZKŮ	59
	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	59

Úvod

Pes je dílem člověka. Přestože jeho předek vlk žil patrně v blízkosti člověka, moderní pes je mnohem přizpůsobivější než kterýkoliv jiný druh suchozemské šelmy, proto žije s námi. Klíčovým okamžikem jeho domestikace je schopnost pochopit, co chceme, a samozřejmě my bychom měli chápat, co chtějí psi.

V průběhu let po boku psů lidstvo poznalo, že psi mají některé schopnosti dokonalejší než lidé. Proto dnes lidé psy používají jako hlídače, ochránce a honáky zvířat, ke sledování stop zvěře, k vystavení zvěře, ke střežení a ochraně majetku a lidí. Dnešní doba přinesla další odvětví, kde jsou psi prospěšní člověku. Například vyhledání a záchrana pohřešovaných lidí, hledání obětí po přírodních katastrofách, dále jsou využíváni jako pomocníci u ozbrojených složek, ale i nahrazují sluch nebo zrak lidem s tělesnými nedostatky. V neposlední řadě jsou to domácí společníci a kamarádi.

Pes žije především ve světě pachu. Jeho čichové schopnosti jsou pro nás nepředstavitelné. A jeho využití nepostradatelné, zatím žádný stroj nedokáže v praxi nahradit jemný a přesný čich psů.

Využití psů a jejich čichu při pátrání po pohřešovaných osobách v terénu je velice důležité. Již nespočetněkrát dokázal dobře vycvičený pes zachránit lidský život.

Cílem bakalářské práce je seznámit veřejnost, ale i členy integrovaného záchranného systému (IZS) s možnostmi využití psů při pátrání po pohřešovaných osobách v terénu a navrhnout možné způsoby zefektivnění využití psovodů se psy při pátracích akcích. Práce reflektuje třináctiletou praxi autora jako psovoda u Policie ČR a dvacetiletou praxi v civilní kynologii. První část práce je zaměřena na teoretické vymezení pojmů a právní rámec pátrání. Druhá část pomůže s výběrem vhodného služebního plemene, výchovou a výcvikem od štěněte až k dospělému záchranáři. Přehledně seznámí s problematikou šíření pachu. Dále se práce zaměřuje na metody využívané k pátrání po pohřešovaných osobách a na taktiku plošného vyhledávání při pátrání v terénu. Následuje seznámení se složkami využívajícími psy k pátrání po pohřešovaných osobách v České

republice i v zahraničí. Poslední částí práce je případová studie a analýza dvou praktických případů z policejní praxe. ¹

¹ FOGLE, Bruce. *Kdyby váš pes mohl mluvit....* Praha: Knižní klub, 2007, ISBN 978-80-242-1884-7, s. 12.

1 Pátrání po pohřešovaných osobách

V případě ohrožení života nebo zdraví pohřešované osoby je pro její záchranu nezbytně nutné ji najít co nejdříve. Pátrání vyhláší Policie ČR na základě oznámení o pohřešování, toto oznámení může podat kdokoliv. V případě, kdy nasazení vlastních sil a prostředků Policie ČR k vypátrání osoby není dostatečné, dochází k zapojení dalších složek IZS.

1.1 Příčiny pohřešování

Důvodů k pohřešování osoby je několik, roli hraje její věk, zdravotní i psychický stav.

Výčet některých příčin pro danou skupinu osob:

- a) pohřešované děti:
 - problémy v rodině,
 - problémy ve škole,
 - útek z ústavní péče,
- b) duševně nemocné osoby:
 - psychický stav,
- c) osoby s úmyslem spáchat sebevraždu:
 - nešťastná láska,
 - dluhy,
- d) osoby, kterým je znemožněn samostatný návrat:
 - náhlé zhoršení zdravotního stavu,
 - úraz,
 - nepříznivé klimatické podmínky,
 - ztráta orientace,
- e) osoby, které se staly obětí trestného činu,
- f) osoby, které neinformovaly blízké o místě výskytu. ²

² MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009, ISBN 978-80-7385-065-4, s. 4.

1.2 Pohřešované osoby

Pohřešovanou osobou je člověk, jehož osobám blízkým není známo, kde se nachází a mají vážnou obavu o jeho život nebo zdraví.

Podle ZPPP č. 28/2009, o pátrání se pohřešovanou osobou rozumí:

- 1. osoba, k níž bylo učiněno oznámení o pohřešování, není známo místo jejího pobytu a není podezřelou,*
- 2. svěřenec školského zařízení pro výkon ústavní výchovy a preventivně výchovné péče (dále jen „školské zařízení“), který má soudem nařízenou ústavní výchovu a školským zařízením bylo učiněno oznámení o jeho útěku,*
- 3. žadatel o udělení azylu, který v průběhu řízení o udělení azylu svévolně opustil azylové zařízení (dále jen „uprchlík“).³*

Katalog typových činností integrovaného záchranného systému definuje pohřešovanou osobu takto:

„Pohřešovaná osoba je osoba, po které bylo vyhlášeno nebo započato pátrání, a které hrozí nebezpečí ohrožení života a zdraví v důsledku mimořádné události, např. v důsledku její závislosti na péči jiných osob (zejména malé děti, nesvéprávné nebo nemocné osoby atd.) nebo v důsledku působení nepříznivých okolností (zejména meteorologických podmínek – podchlazení, umrznutí nebo vlivem prostředí či okolností – utonutí, zranění, závislost na medikamentech), pokud nebude urychleně vypátrána.“⁴

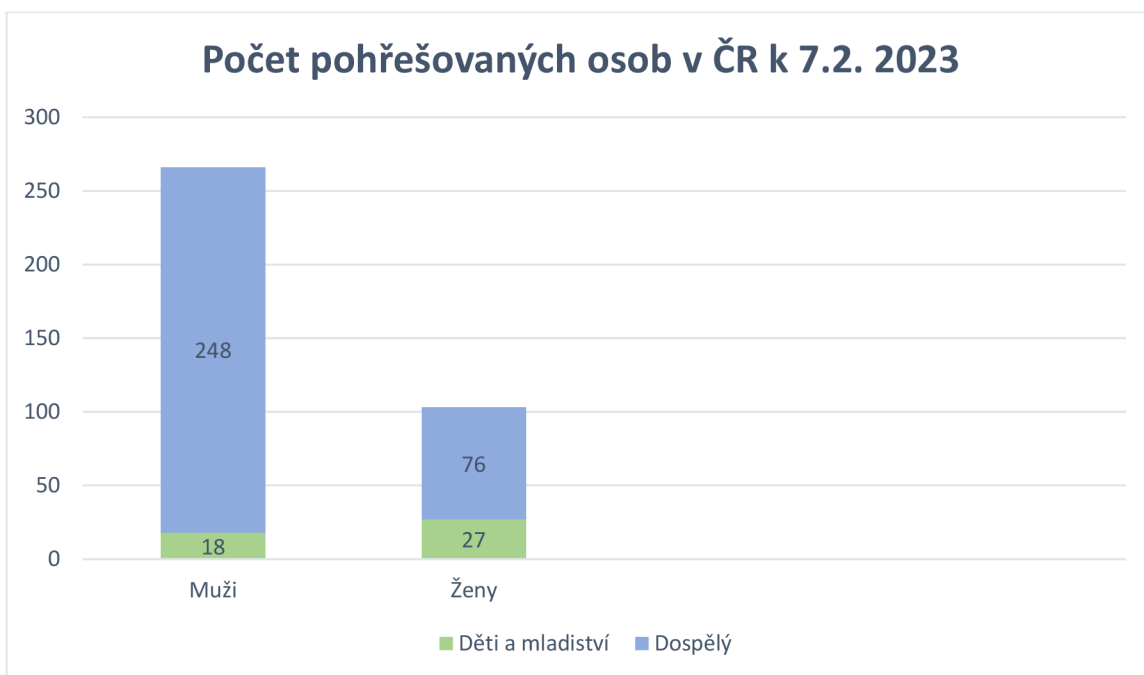
Databáze aktuálně pohřešovaných osob v rámci ČR je uvedena na internetových stránkách Policie ČR a je volně přístupná veřejnosti. Graf 1 znázorňuje počet aktuálně pohřešovaných osob k 7.2 2023.⁵

³ZPPP č. 28/2009 Sb. ze dne 27. února 2009, o pátrání, Čl. 2, písmeno c), s. 3.

⁴ Typová činnost složek IZS při společném zásahu: Záchrana pohřešovaných osob – pátrací akce v terénu. Praha 2007. STČ 07/IZS, s. 4.

⁵ POLICIE ČR. Databáze pátrání po osobách. policie.cz [online]. [cit. 2022-02-07]. Dostupné z: <https://aplikace.policie.cz/patrani-osoby>.

Graf 1 – Počet aktuálně pohřešovaných osob v ČR k 7.2.2023 ⁶

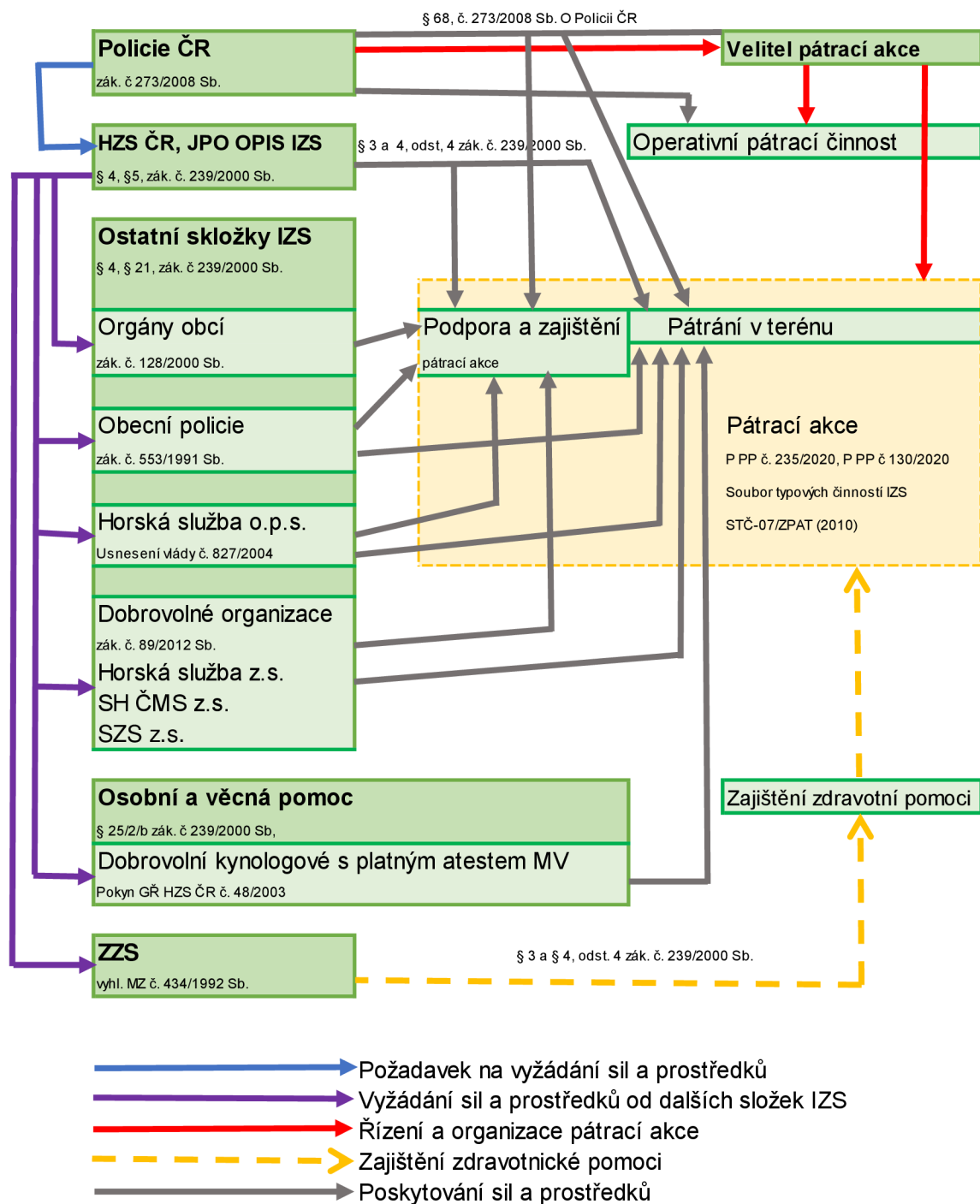
1.3 Právní rámec pátrání

V Ústavě České republiky je zakotveno právo na ochranu života a zdraví. Při pátrání po pohřešovaných osobách se Policie ČR řídí zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. V případě účasti více složek při pátrání je postup upraven v zákoně č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. Další úprava postupu a činnosti při pátracích akcích je upravena v interních aktech řízení, a to v ZPPP č. 28/2009, o pátrání a v katalogovém souboru Typová činnost složek IZS při společném zásahu: Záchrana pohřešovaných osob – pátrací akce v terénu. ⁷

⁶ POLICIE ČR. Databáze pátrání po osobách. policie.cz [online]. [cit. 2022-02-07]. Dostupné z: <https://aplikace.policie.cz/patrani-osoby>.

⁷ MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009, ISBN 978-80-7385-065-4, s. 6.

Obrázek 1 znázorňuje schéma vazeb řízení a podpory mezi jednotlivými složkami Integrovaného záchranného systému v České republice.

Obrázek 1 – Schéma vazeb řízení a podpory pátracích akcí⁸

⁸ MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009, ISBN 978-80-7385-065-4, s. 7.

1.4 Pátrací prostředky

Pro úspěšné pátrání po pohřešované osobě je velice důležité rozhodnutí velitele zásahu o použití vhodných pátracích prostředků a jejich množství. Velitel zásahu je příslušník Policie ČR.⁹

„Každý pátrací prostředek má své specifické vlastnosti a možnosti použití, které je nutné respektovat. Často jsou neúčelně využívány jen z důvodu jejich nedostatečných znalostí.“¹⁰

Pátrací prostředky využitelné při pátrání po pohřešovaných osobách v terénu jsou:

- pátrací rojnice,
- vrtulníky letecké služby,
- drony,
- motorizované hlídky,
- jezdci na služebních koních,
- pátrači na lodích,
- potápěči,
- technické pátrací prostředky,
- kynologické pátrací týmy.

⁹ Typová činnost složek IZS při společném zásahu: Záchrana pohřešovaných osob – pátrací akce v terénu. Praha 2007. STČ 07/IZS, s. 10.

¹⁰ MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009, ISBN 978-80-7385-065-4, s. 10.

2 Služební pes a jeho výcvik

Pes, který je vycvičen k pomoci člověku se označuje jako služební. Kromě správné výchovy a výcviku hraje významnou roli i výběr vhodného plemene.

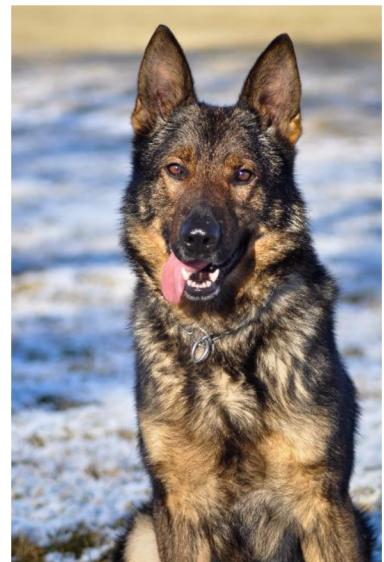
2.1 Plemena služebních psů

Pro vyhledávání osob jsou nejvíce využívána služební plemena psů. Největší zastoupení mají plemena německého a belgického ovčáka, a to zejména pro svoji pracovitost a univerzálnost. Dále mohou být využita i lovecká plemena, popřípadě kříženci více plemen. Základním předpokladem pro výkon služby u psů jsou vhodné povahové vlastnosti a zdravotní stav.

2.1.1 Německý ovčák

Toto plemeno je střední velikosti, poněkud obdélníkového formátu, silné a dobře osvalené. Kostí jsou suché a je celkově pevné konstituce. Kohoutková výška je u psů 60–65 cm, u fen 55–60 cm. Plemeno vzniklo v 19. století v Německu.

Německý ovčák musí být povahově vyrovnaný, pevných nervů, sebevědomý, absolutně přirozený (s výjimkou vydráždění), zcela dobromyslný, ale pozorný a ovladatelný. Musí mít odvahu, bojovnost a tvrdost, aby byl vhodný jako doprovodný, strážní, služební, pastevecký pes a pes obranář.

Obrázek 2 – Německý ovčák,
foto: Lucie Čejková

Na obrázku 2 je typický představitel plemene – jedná se o vlkošedého psa narozeného v Chovatelské stanici služebních psů PČR.¹¹

2.1.2 Belgický ovčák

Belgický ovčák je střední velikosti, jeho svalstvo je suché a pevné, formát kvadratický. Díky harmonii tvarů a hrdému nesení hlavy působí dojmem robustní elegance, která představuje hlavní znak zástupců tohoto pracovního plemene.

¹¹ ČESKÝ KLUB NĚMECKÝCH OVČÁKŮ. Standard NO. ceskyklub-no.cz [online]. 2011 [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <http://www.ceskyklub-no.cz/standard-no>.

Obrázek 3 – Belgický ovčák malinois, foto: Lucie Čejková

Ideální kohoutková výška je 62 cm u psů a 58 cm u fen. Plemeno vzniklo v roce 1891 v Belgii. V povaze je to pes ostražitý a aktivní, překypující vitalitou a vždy připravený k akci. Má vrozenou schopnost hlídat stáda, spojuje v sobě vzácné kvality nejlepších hlídacích psů. Je vždy připraven

bez váhání, houževnatě, úporně a razantně bránit svého pána. Spojuje všechny vynikající kvality ovčáckého psa, hlídače, obránáře a služebního psa. Jeho živý a čilý temperament a smělý charakter je bez známek strachu či agresivity.

Belgický ovčák má čtyři varianty: krátkosrstá – malinois, dlouhosrstá – tervueren, dlouhosrstá černá – groenendael, hrubosrstá – laekenois.

Obrázek 3 znázorňuje při výcviku chůze u nohy krátkosrstou variantu belgického ovčáka – malinois.¹²

2.1.3 Velký knírač

Velký knírač má kvadratickou stavbu těla a hrubou srst. Je velice odolný a bojovný a svým vzhledem vzbuzuje respekt. Kohoutková výška u psů i fen se pohybuje v rozmezí 60–70 cm. Původ plemene je v Německu.

Typickými povahovými rysy jsou dobromyslnost, vyrovnaná povaha a neúplatná věrnost

Obrázek 4 – Velký knírač, foto: Lucie Čejková

svému pánu. Má vysoce vyvinuté smyslové orgány. Jeho přednosti jsou chytrost,

¹² CZECH MALINOIS CLUB. Standard plemene. malinoisclub.cz [online]. 2023 [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: <http://malinoisclub.cz/standard/>.

učenívost, síla, vytrvalost, rychlost a odolnost vůči nepřízní počasí. Díky svým vrozeným obranným schopnostem se nejlépe hodí jako doprovodný, sportovní, pracovní a služební pes.

Sportovní využití velkého knírače představuje obrázek 4, na kterém je vyobrazen představitel plemene při výcviku sportovních obranných prací.¹³

2.1.4 Rotvajler

Rotvajler je středně velký až velký robustní pes, není těžkopádný ani lehký. Jeho souměrná, kompaktní a robustní stavba ukazuje na velkou sílu, obratnost a vytrvalost. Kohoutková výška je u psů 61–68 cm, u fen 56–63 cm. Je to původem německé plemeno považované za jedno z nejstarších.

V povaze je zásadně přátelský a klidný, velmi oddaný, poslušný, ovladatelný a pracovitý. Chování je sebevědomé, nebojácné a pevných nervů. Na své okolí reaguje velmi pozitivně a zároveň klidně. Z toho důvodu je vhodný jako společenský, záchranářský, služební a pracovní pes.

Obrázek 5 – Rotvajler, foto: Lucie Čejková

Představitel plemene zobrazuje obrázek 5, na kterém pes provádí označení ukrytého pomocníka štěkáním.¹⁴

¹³ KLUB CHOATELŮ KNÍRAČŮ. Velký knírač. [online]. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <http://www.kchk.cz/showpage.php?name=standardvk>.

¹⁴ ROTTWEILER KLUB. Standard rottweilera. rkcr.cz [online]. 2012 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <http://www.rkcr.cz/index.php/chov/standard-rottweilera>.

2.1.5 Labradorský retrívř

Labradorský retrívř je středně velké plemeno, silně stavěné s krátkými bedry. Ideální kohoutková výška je u psa 56–57 cm, u feny 54–56 cm. Labrador pochází z Newfoundlandu, ale vyšlechtěn byl ve Velké Británii.

Obrázek 6 – Labradorský retrívř, foto: Lucie Čejková

Je to přizpůsobivý a oddaný společník. Je laskavé, vyrovnané

a přívětivé povahy, bez stopy agresivity nebo nepřiměřené plachosti. Je velice inteligentní, horlivý a ovladatelný, se silnou snahou zavděčit se. Má vynikající nos, proto je využíván k pachovým pracím u ozbrojených složek. Jeho další využití je jako lovecký a společenský pes.

Labradorský retrívř je několika barevných variant. Obrázek 6 znázorňuje psa černého zbarvení při nácviu vyštěkání.¹⁵

2.1.6 Bloodhound

Bloodhound má delší tělesný rámec, mohutné svalstvo a statnou kostru, přesto nesmí vzbuzovat dojem těžkopádnosti. Nápadným plemenným znakem jsou velmi dlouhé uši a hluboké kožní záhyby na hlavě a krku. Ideální kohoutková výška psa je 68 cm a výška feny je 62 cm. Zemí původu tohoto plemene je Belgie.

Obrázek 7 – Bloodhound,
zdroj: <http://petlike.cz/bloodhound/>

¹⁵ RETRIEVER KLUB CZ. Standard. retriever-klub.cz [online]. 2018 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.retriever-klub.cz/plemena/labrador-retriever/#standard>

Je klidné a mírné povahy, dobře se snáší s ostatními psy a vyniká také trpělivostí k dětem. Jeho předností je výtečný čich. Vedle myslivecké práce se bloodhoundi uplatňují také v záchranných a ozbrojených složkách při vyhledávání osob. Typického představitele plemene vyobrazuje obrázek 7. ¹⁶

2.2 Výchova psa

„Výchovou psa se rozumí zajištění zdravého psychického vývoje a začlenění do prostředí, ve kterém pes žije a pracuje“ ¹⁷

Štěně prvních 7–8 týdnů tráví se svou matkou u chovatele, a ten má jako první velký vliv na výchovu štěněte. Po 15 dnech štěňata začínají vidět, slyšet, samostatně se pohybovat a vnímat podněty okolního světa. V tu chvíli musí chovatel zajistit dobré podmínky pro vytváření žádoucích reakcí štěněte na nové podněty (jiné prostředí, zvířata, cizí lidi, hluk). Seznamování by mělo probíhat pomalu a postupně, aby nedošlo k vyvolání pasivní obranné reakce, která bývá základem pozdější bázlivosti psa. Štěňata by měla chovateli důvěřovat a mít radost z jeho příchodu.

Další fáze výchovy pokračuje u psovoda. Štěně si s novým majitelem musí vytvořit dobrý a přátelský vztah. V této době si přisvojuje návyk na jméno. Vždy, když psovod vysloví jméno štěněte, následuje odměna v podobě pamlsku nebo hry s psovodem. Štěně velice rychle pochopí, že jméno je spojené s příjemným podnětem a začne na něj rychle a radostně reagovat. Nedílnou součástí je návyk k čistotě, malé štěně se potřebuje po každém nakrmení vyprázdnit, proto je důležité mu dopřát dostatek času k této činnosti. Návyk na obojek a vodítko je dalším krokem ve výchově. První obojek musí být lehký, nesmí být malý ani příliš volný. Obojek se poprvé nechá na krku jen pár minut a postupně se čas prodlužuje. Štěně můžeme zabavit hrou, aby na obojek nemyslelo a rychleji si na něj zvyklo. Stejný postup je i s vodítkem.

¹⁶ IFAUNA. Bloodhound. ifauna.cz [online]. [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.ifauna.cz/psi/atlas/bladhaund-pes-sv-huberta-anglicky-barvar>.

¹⁷ MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009, ISBN 978-80-7385-065-4, s. 35.

Důležitá je hra s psovodem, při které se rozvíjí motivace psa. Hrou může být přetahování o balonek, cár látky nebo peška. U štěněte nesmí hra trvat dlouho, aby z důvodu únavy nedošlo k poklesu zájmu o hračku. Na obrázku 8 je předváděna hra štěněte s psovodem. Pro přetahování jsou zvoleny měkké kožené balonky, které jsou příjemné pro štěně s mléčným chrupem.

Dobrá výchova je základ dalšího společného výcviku. Úspěch je závislý na čase věnovaném psu a správné metodice, a vše vyžaduje trpělivost, důslednost, klid a přiměřenou náročnost ze strany psovoda. Výchova musí probíhat vždy po dobrém. Správná a vhodně načasovaná

Obrázek 8 – Hra štěněte s psovodem, foto: Lucie Čejková

pochvala s odměnou vybuduje u psa adekvátní odezvu v chování. Pes si mnohem lépe pamatuje úkony, za které je odměňován a chválen než nežádoucí projevy, za které je trestán. Výchova psa probíhá totožně jako výcvik po celý jeho život. ¹⁸

Důležitou součástí výchovy štěněte, které bude v budoucnu využíváno k pátrání po pohřešovaných osobách v terénu, je naučit ho potlačit jeho přirozený pud k pronásledování divoké zvěře. ¹⁹

2.3 Výcvik psa k pátrání po osobách

„Výcvikem rozumíme činnost psovoda, kterou vykonává proto, aby naučil psa jednoduchým i složitým výkonům. Výcvik služebního psa je zaměřen tak, aby pes mohl vykonávat určité druhy služeb člověku.“ ²⁰

Úspěch ve výcviku psa záleží nejen na povaze psa, ale hlavně i na schopnostech a vlastnostech psovoda. Psovod působí na psa jako složitý podnět, který ovlivňuje

¹⁸ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. Praha: Naše vojsko, 1965, ISBN 28-047-65, s. 57–62.

¹⁹ HARTL, Karel, NĚMEC, Karel a SKUHROVSKÝ, Jan. *Výcvik psa*. Praha: Naše vojsko, 1969, ISBN 28-053-70, s. 79.

²⁰ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. Praha: Naše vojsko, 1965, ISBN 28-047-65, s. 21.

psa hlasem, intonací, pohybem, mimikou, chováním, oblečením a podobně. Každý výcvik je zapotřebí vždy předem promyslet. Nároky na psovoda jsou cit a vztah ke psům, rozhodnost, náročnost, ale i trpělivost a pokora. Z tohoto důvodu se dobrým psovodem nemůže stát každý.

Každého zdravého psa je možné vycvičit k některým cvikům, aby byl skvělým pomocníkem anebo společníkem člověka. ²¹

2.3.1 Ovladatelnost

Jedním ze základních kroků ve výcviku psa k pátrání po osobách je ovladatelnost. Nejdůležitějším cvikem je přivolání psa, které je základem při každém výcviku, kdy pes pracuje neupnutý na vodítku. Tímto cvikem se odvrací hrozba nebezpečí například vběhnutí psa pod dopravní prostředek a podobně. Dalším důležitým cvikem je odložení psa. Na povel psovoda musí pes zaujmout určenou polohu, nejvhodnější je poloha vleže, a setrvat na místě do vydání dalšího povelu. Odložení psa je důležité v době, kdy se psovod potřebuje věnovat jiné činnosti, například první pomoci pohřešované osobě. Při přesunech na místo pátrání, převážně v místech větší koncentrace osob je vhodné, aby byl pes schopný chůze u nohy psovoda. Na rozdíl od sportovní chůze u nohy, kdy pes musí být stoprocentně koncentrován na psovoda a v přesné pozici bez vodítka, u praktické chůze tato striktní koncentrace psa není potřebná.

K nácviku označení osoby je zapotřebí nejdříve psa naučit dílčí cviky (sedni, lehni, stůj, štěkej apod.). Tyto cviky musí pes ochotně a rychle plnit při výcviku s psovodem. Všechny cviky se začínají učit v prostředí s minimálními rušivými vlivy, ve kterém je pro psa jednodušší se soustředit. Dobře organizovaný výcvik vede k postupnému ztěžování, aby se nakonec co nejvíce přiblížil k podmínkám praktického použití psa.

²¹ HARTL, Karel, NĚMEC, Karel a SKUHROVSKÝ, Jan. *Výcvik psa*. Praha: Naše vojsko, 1969, ISBN 28-053-70, s. 59.

Pes se při pátrání v obtížném terénu může setkat s překážkami, které je nutné překonat (lávky, ploty, roury, příkopy apod.). Překážky se pes musí naučit překonávat na povel jedním směrem, za překonanou překážkou zaujmout požadovanou polohu a vyčkat příchodu psovoda. Nácvik je ideální začít na uměle vytvořených překážkách kynologických cvičišť. Obrázek 9 znázorňuje výcvik překonání

Obrázek 9 – Překonání kladiny, foto: Lucie Čejková

kladiny, kdy pes ještě není na takové úrovni, aby byl schopen překonat překážku samostatně. Z toho důvodu je jištěn psovodem na vodítku.^{22 23}

2.3.2 Označení vypátrané osoby

Označení nalezené osoby je naučené chování, jako nejvhodnější a nejvyužívanější způsob se považuje štěkání. Pes neopouští místo nálezu, a i za špatné viditelnosti intenzivním štěkotem přivolá na místo psovoda. Služební psi PČR provádějí značení v ochranném košíku, ostatní složky bez náhubku. Nevýhodou tohoto způsobu značení je, že u některých štěkajících psů značení vypadá velice nebezpečně. Pes štěkající na dítě nebo psychicky labilní osobu může způsobit psychickou újmu.

Základem při nácviku štěkání je vhodně zvolená motivace (míček, hračka, pamlsk apod.). V první fázi výcviku učí psovod psa štěkat sám na sebe, kdy za zvukový projev psa přichází odměna v podobě motivace, a následuje postupné spojování s vhodným povellem. Dalším krokem, jak je znázorněno na obrázku 10, je využití pomocníka, kterým by v začátcích měl být zkušený psovod, aby byl

²² HRUŠOVSKÝ, Jozef a kolektiv. *Pes a jeho výcvik*. Praha: Naše vojsko, 1984, ISBN 28-112-84, s. 148.

²³ MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009, ISBN 978-80-7385-065-4, s. 41.

schopen psa v hodném okamžiku odměnit. Pomocník motivuje psa uvázaného na vodítku a za štěkání psa odměňuje. Postupně se pomocník vzdaluje, psovod vypouští psa na vzdálenost délky vodítka a vždy za štěkání přichází odměna.

Obrázek 10 – Využití pomocníka při nácviu štěkání, foto: Lucie Čejková

Postupně se délka štěkání prodlužuje a vzdálenost pomocníka od psa zvětšuje. Cílem je upevnit chování, aby po zaznění povelu pes doběhl k pomocníkovi a bez kontaktu s ním intenzivním štěkáním označil osobu. Pes musí být schopný v konečné fázi označit i osobu, která u sebe nemá motivační pomůcku.

V nácviu je potřeba dbát na změny pomocníků i prostředí, aby například nedošlo ke spojitosti jen s jednou osobou. Pes musí být seznámen se značením dětí, seniorů, osob různého pohlaví i skupin osob. Dalším důležitým krokem při nácviu značení, jak naznačuje graf 2 je seznámení s nejrůznějšími polohami hledané osoby. Pomocník zaujímá různé polohy – ve stoje, ve dřepu, v kleku, v sedu, v lehu, ale i v pohybu. Za každé správné označení musí být pes ve správnou dobu odměněn, tím dojde k upevnění žádoucího chování.

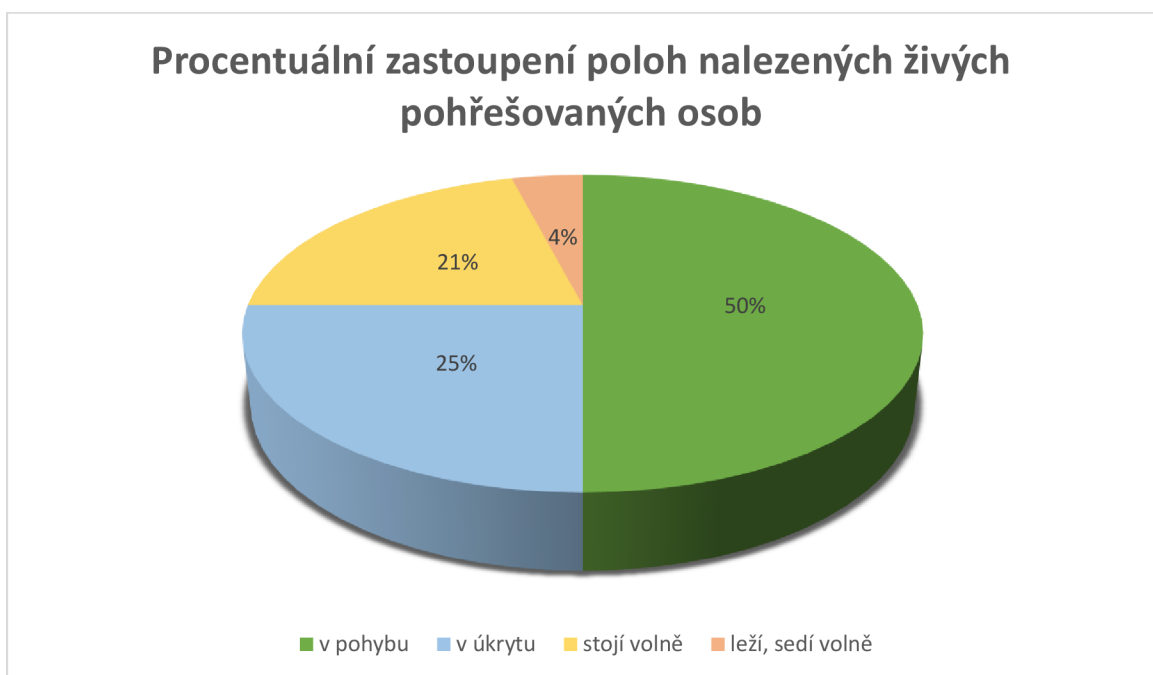
Nezbytné je naučit psa označit osobu ukrytou v přírodním i umělém úkrytu, ale i ve výškách a pod povrchem. Výcvik označení ukryté osoby začíná na pomocníka, který se nachází v odkrytém úkrytu. Při značení štěkáním je úkryt postupně

zavírání, až dojde ke štěkání na úkryt bez vizuálního kontaktu s pomocníkem. Cílem je, aby pes doběhl k úkrytu s pomocníkem, čichem prověřil úkryt a provedl naučené označení pomocníka. Začíná se úkryty, které jsou pro psa jednodušší a postupně se přechází ke složitějším.

Aby nedocházelo ke ztrátě motivace a jistotě psa, je vhodné se vracet k jednodušším cvičením. Rychlost výcviku označení a postup k dalším krokům je u každého psa individuální, a je závislý na povahové výbavě psa a zručnosti psovoda a pomocníků.

Značení se ve výcviku psa využívaného k vyhledání pohřešovaných osob musí věnovat dostatečnou pozornost, je důležitou komunikací mezi psem a psovodem. Při cvičných pátracích akcích psi nejvíce chybují právě ve značení nálezu.²⁴

Graf 2 – Procentuální zastoupení poloh nalezených živých pohřešovaných osob²⁴

²⁴ MAKEŠ, Vladimír. Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009, ISBN 978-80-7385-065-4, s. 42.

3 Práce s pachem

Každý pes má ze všech smyslů nejlépe vyvinutý čich. V případě využití psů k pátrání po pohřešovaných osobách v terénu je zapotřebí vycvičit psa tak, aby co nejlépe využíval čich k hledání lidského pachu. Pes v terénu dokáže zaregistrovat i přítomnost velmi malého množství lidského pachu. Vycvičený pes na vyhledávání osob tento pach nejen zaregistruje, ale je schopný ho následovat podle vzrůstající koncentrace pachových částic až k jeho zdroji. ²⁵

3.1 Čich psa

Při pátrání po pohřešovaných osobách v terénu se pes řídí zrakem i sluchem, ale tím nejdůležitějším a nejvyužívanějším smyslovým orgánem je čich.

Čich psů je přibližně milionkrát citlivější než čich člověka. Velikost čichové sliznice je závislá na velikosti a rase plemene. U pekingského palácového psíka, který je jedním z nejmenších plemen podle kohoutkové výšky tvoří přibližně 20 cm². Ve světě nejvyužívanějším služebním plemenem je Německý ovčák, u kterého je velikost čichové sliznice přibližně 170 cm². Velikost čichové sliznice u člověka je pouze 2 až 5 cm². Čichová sliznice se nachází v nosní dutině psa a je neustále vlhčena tukovými výměšky vlastních žláz. ²⁶

„Ke spolehlivému zjištění pachu pes několikrát krátce a silně vdechne, jinak řečeno větrí. Součástí čichového ústrojí psa je větřící ústrojí (Jacobsonův vomeronasální orgán), který má podobu chrupavčité trubičky vystlané speciální čichovou sliznicí a čidly (hřebínky) a je uložena v přední části dutiny nosní, kde končí za horními řezáky.“ ²⁷

²⁵ MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009, ISBN 978-80-7385-065-4, s. 35.

²⁶ DUDEK, Milan a kolektiv. *Základy veterinářství služebních psů Policie ČR*. Praha: Themis, 1996, s. 13.

²⁷ STRAUS, Jiří a KLOUBEK, Martin. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, ISBN 978-80-7380-238-7, s. 80.

„Pes má silně vyvinutou pachovou paměť a určitý pach u něho vyvolává i po delším čase stejné reakce. Pes pozná i po několika letech podle čichu svého pána, na kterého si v mládí zvykl.“ ²⁸

3.2 Pach

Vědecký obor odorologie se zabývá vznikem, vlastnostmi a složením pachu, které mohou být určeny přístrojovou fyzikálně chemickou analýzou, nebo ztotožňovány na základě smyslové schopnosti zvířat (převážně vycvičených psů). ²⁹

„Pach je možné definovat jako stálou organoleptickou (smyslovou) vlastnost všech látek organické i anorganické přírody, které při vdechnutí potřebného množství odpařené nebo sublimované látky živým organismem vyvolává čichový vjem.“ ³⁰

Lidský (osobitý) pach vzniká ze tří zdrojů – potu, kožní mazu a dýchání pokožky. Vedle těchto zdrojů, které tělo nepřetržitě vylučuje, řadíme mezi původce pachu i nepatrné pevné částice pokožky, které tělo neustále uvolňuje ve formě lupů a šupinek, denně je to přes 14 g těchto částic.

Dalším zdrojem tělesného pachu jsou různé regionální pachy. Řadíme sem pach podpaždí, pach řiti, pach hlavy, pach pohlavních orgánů a jejich okolí a pach lysé anebo chlupy porostlé části těla. ³¹

Třetí skupinou jsou specifické (přidružené) pachy. Těmi jsou pach obydlí, pach pracovního prostředí, pach používaných kosmetických prostředků a ostatní přidružené pachy, s kterými se pravidelně během života dostáváme do kontaktu.

Spojením osobitého, regionálního a specifického pachu nám vzniká individuální pach člověka. ³²

²⁸ HARTL, Karel, NĚMEC, Karel a SKUHROVSKÝ, Jan. *Výcvik psa*. Praha: Naše vojsko, 1969, ISBN 28-053-70, s. 33.

²⁹ STRAUS, Jiří a KLOUBEK, Martin. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, ISBN 978-80-7380-238-7, s. 26.

³⁰ KONRÁD, Zdeněk, PORADA, Viktor, STRAUS, Jiří a SUCHÝNEK, Jaroslav. *Kriminalistika Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, ISBN 978-80-7380-535-7, s. 171.

³¹ EIS, Vilém. *Pachové práce služebních psů*. Praha: Naše vojsko, 2018, ISBN 978-80-206-1705-7, s. 17–18.

³² CZ-PES. *Výcvik psů na pachové práce*. cz-pes.cz [online]. 2001–2013 [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-ucebnice-stopa.php>.

*„Pachovým pozadím označujeme pachy organického i anorganického původu, jejichž zdrojem je místo, na kterém je pachová stopa snímána. Pachové pozadí toto místo obecně charakterizuje.“*³³

Pohřešovaná osoba téměř vždy na místě, na kterém se nacházela nebo nachází, zanechává svoji pachovou stopu. Ta je v terénu neviditelná a na předmětech působí jen dočasně.

3.2.1 Šíření pachu

Psovod, který se chce věnovat pachovým pracím, by měl znát obecná pravidla šíření pachu v terénu. Je to základ k porozumění chování psa v různých situacích.

Psi dokážou zachytit pach v terénu i v objektu a rozlišovat jeho koncentraci. Čím větší koncentrace pachu, tím je pes blíže ke zdroji pachu.

Vliv na šíření a koncentraci pachu má teplota, tlak, vlhkost a proudění vzduchu. Nejvíce ovlivňuje pohyb pachu v terénu proudění vzduchu, které rozdělujeme na vertikální a horizontální.

*„Vertikální proudění vzduchu vzniká vlivem intenzivního slunečního záření, kdy je země ohřívána a od ní se ohřívá přízemní vrstva vzduchu. Ohřátý vzduch stoupá vzhůru, kde se opět ochlazuje. Tímto procesem dochází k vertikálnímu vířivému proudění vzduchu. Čím je sluneční záření intenzivnější, tím dochází k vznosu pachových částic do větší výšky nad povrch země.“*³⁴

Horizontální proudění vzduchu neboli „vítr vzniká při rozdílech tlaku vzduchu na různých místech. Tato síla se snaží tyto rozdíly vyrovnat. Vítr vane z míst s vyšším tlakem vzduchu do míst s nižším tlakem vzduchu. Čím větší jsou tlakové rozdíly, tím silnější je i vítr.“³⁵

Směr proudění vzduchu a s ním i pachových částic velice ovlivňují jak překážky uměle postavené (například budovy), tak i ty přírodní (vegetace, skály atd.).

³³ STRAUS, Jiří a KLOUBEK, Martin. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, ISBN 978-80-7380-238-7, s. 54.

³⁴ MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009, ISBN 978-80-7385-065-4, s. 62.

³⁵ IN-POČASÍ. Proč fouká a jak vzniká vítr? in-pocasi.cz [online]. 2015 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.in-pocasi.cz/clanky/teorie/vitr-jak-vznika/>.

4 Metody použití psa

V cizojazyčné literatuře jsou kynologické pátrací týmy označovány zkratkou K-9 search team nebo CST (Canine Search Team). Pátrání je založeno na biologické metodě detekce lidského pachu psem. Způsob použití psa závisí na rozhodnutí psovoda, který musí vyhodnotit všechny dostupné informace a zohlednit aspekty mající vliv na práci psa. Každá situace je jedinečná, proto se vždy jedná o individuální rozhodnutí, jak psa využít k co nejrychlejšímu nalezení pohřešované osoby.³⁶

4.1 Plošné vyhledání osob v terénu

Pod pojmem plošné vyhledání osob rozumíme pátrání v lesních porostech, na loukách, polích, v horských oblastech atd. Základem je práce psa s vysokýmnosem, kdy za pomoci vzdušného proudění navětrá pach člověka na velkou vzdálenost a následně vyhledá a označí tuto osobu. Nejvyužívanější způsob označení pomocníka je zobrazen na obrázku 11, kdy pes pomocí štěkání upozorňuje psovoda na místo nálezů. Takto vycvičený pes dokáže velice rychle a spolehlivě prohledat velkou část prostoru.

Obrázek 11 – Označení pomocníka, foto: Lukáš Čejka

³⁶ MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009, ISBN 978-80-7385-065-4, s. 14.

V tabulce 1 je uvedena velikost prohledaného prostoru v km² za 1 hodinu práce psa s psovodem.

Tabulka 1 – Rozloha prohledaného prostoru v km² za 1 hodinu práce psovoda se psem ³⁷

Rychlost postupu km/h	Šíře pátracího pásu (m) - maximální vzdálenost navětrání za daných podmínek					
	20	40	60	80	100	120
1	0,019	0,038	0,056	0,073	0,090	0,105
2	0,039	0,076	0,112	0,147	0,180	0,211
3	0,058	0,115	0,169	0,220	0,270	0,316
4	0,078	0,153	0,225	0,294	0,360	0,422

Tabulka 2 ukazuje pro porovnání přibližnou velikost prohledaného prostoru v km² za 1 hodinu pátrání rojnice osob. Na první pohled je patrné, že postup pátrání psovoda se psem je rychlejší než postup rojnice.

Tabulka 2 – Rozloha prohledaného prostoru v km² za 1 hodinu práce rojnice ³⁷

Rychlost postupu km/h	Rozestupy v rojnici (m) - maximální vzdálenost jednotlivých členů rojnice podle druhu terénu			
	1	4	6	8
1	0,002	0,004	0,005	0,007
2	0,004	0,008	0,011	0,014
3	0,006	0,011	0,017	0,021
4	0,008	0,015	0,022	0,028

Výhodou psa při plošném vyhledávání je, že může spolehlivě pracovat za snížené viditelnosti (tma, sněžení, mlha atd.) i v hustých porostech. V těchto podmínkách má pes největší potenciál nalézt pohřešovanou osobu ve srovnání s ostatními pátracími prostředky. Nevhodné použití rojnice je v místech velkého pohybu osob, kdy pes nedokáže rozeznat pach pohřešované osoby od pachu ostatních osob. ³⁷

4.2 Vyhledání osob po pachové stopě

Dalším způsobem použití psa při pátrání po pohřešovaných osobách v terénu je vyhledání osoby po pachové stopě neboli stopování. Takto vycvičený pes může být použit na místě, kde se pohřešovaná osoba prokazatelně pohybovala. Velká výhoda použití této metody je například v místech nálezů předmětu patřícímu

³⁷ MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009, ISBN 978-80-7385-065-4, s. 15.

pohřešované osobě. Díky pachové paměti pes dokáže ztotožnit pach z předmětu s pachem stopy v terénu a dále sledovat pachovou stopu konkrétní osoby i mezi pachovými stopami jiných osob.³⁸

„Pes má vrozenou schopnost sledovat pachovou stopu. Sleduje-li stopu pudově, jde pes přesně k jejímu konci a nikdy opačně.“³⁹

Rozdíl mezi vyhledáním po pachové stopě a plošným vyhledáním osob v terénu je v práci psa s pachem. Pes stopař se učí pracovat s „nízkým nosem“ a pečlivě sleduje pachovou stopu v místě, kde hledaná osoba procházela. Při plošném vyhledávání se pes spoléhá na navětrání pachu pomocí vzdušného proudění a pracuje s „vysokým nosem“.⁴⁰

Způsob použití psa je na rozhodnutí psovoda, který zná možnosti svého psa a dokáže vyhodnotit podmínky na místě, které mohou pomoci k rychlému a spolehlivému nálezu pohřešované osoby.⁴¹

Vliv na práci psa stopaře má terén a počasí. Síla pachu stopy není vždy v přímém poměru ke stáří stopy. Mění se v důsledku chemických a biologických procesů v přírodě. Kvůli těmto procesům dochází k působení na pachové molekuly, u kterých pak dochází ke změnám a stávají se tak pro čich psa nevnímání. V horku nebo v mrazu pachové molekuly v krátkém čase vysychají nebo vymrzají. Silný déšť může pachové molekuly ze stopy smýt.⁴²

Pes je schopen sledovat stopu osoby i po několika hodinách po jejím vytvoření. Do jedné hodiny se jedná o stopu čerstvou, mezi jednou až třemi hodinami stáří jde o stopu normální a stopa starší tří hodin se nazývá stopa vychladlá. V případě příznivých klimatických podmínek a souhrně dalších okolností je však pes schopen vyhledat a poté sledovat i stopu starší dvanácti hodin. V hustě zalidněných

³⁸ MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009, ISBN 978-80-7385-065-4, s. 18.

³⁹ HARTL, Karel, NĚMEC, Karel a SKUHROVSKÝ, Jan. *Výcvik psa*. Praha: Naše vojsko, 1969, ISBN 28-053-70, s. 134.

⁴⁰ MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009, ISBN 978-80-7385-065-4, s. 18.

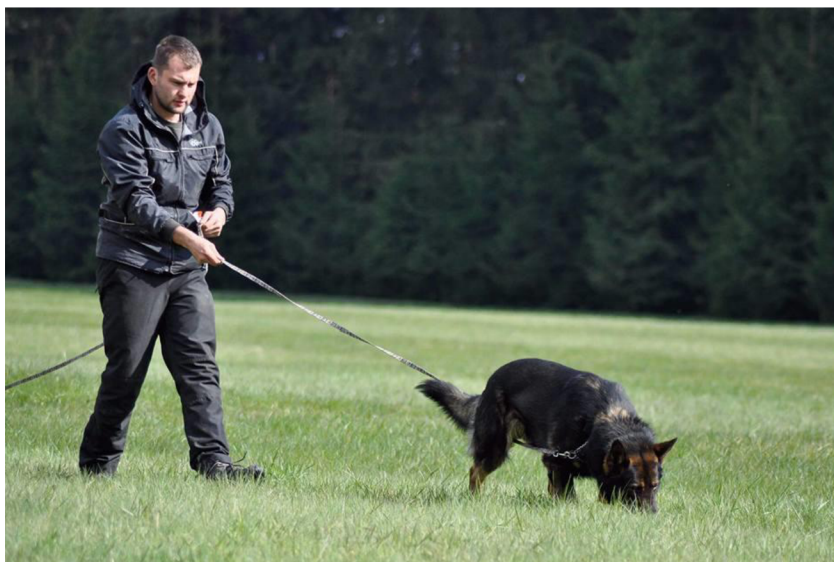
⁴¹ ĎURIŠIN, Vladimír a GALLOVÁ, Ľubica. *Polícajná kynológia na Slovensku*. Bratislava: Kynologický klub Polícia-Slovakia, 2009. ISBN 978-80-970144-1-4, s. 115.

⁴² KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. Praha: Naše vojsko, 1965, ISBN 28-047-65, s. 164-166.

oblastech jako jsou města a v době značného pohybu osob, zejména přes den, se doba použití psa na pachové práce podstatně krátí. Obecně lze říct, že na frekventovaných místech dokáže pes vypracovat pachovou stopu zhruba do třiceti minut stáří.⁴³

Díky diferenciaci pachu je pes schopný v průběhu pachové stopy označit předmět, který je napachovaný osobou, která pachovou stopu vytvořila a předmět v průběhu ztratila nebo odhodila. V dnešní době se využívá způsob označení, kdy pes u předmětu zaujme požadovanou polohu (v sedu, v lehu, ve stoje) nebo ho označuje štěkáním. Dříve bylo preferováno přinášení předmětu – tak zvané aportování, kdy pes nalezený předmět přinesl psovodovi. Z důvodu možného poškození předmětu a případného zničení kriminalistických stop, které by mohly směřovat k nalezení pohřešované osoby, aportování v současné době není značně využívanou metodou.⁴⁴

Důležitým aspektem k vycvičení dobrého a spolehlivého psa stopaře je pravidelné a systematické procvičování této disciplíny. Na obrázku 12 je vyobrazeno sledování cvičné pachové stopy psem plemene německého ovčáka.

Obrázek 12 – Sledování pachové stopy, foto: Lucie Čejková

⁴³ LABUTA, Jaroslav. Příručka k využití služebního psa v podmínkách krajského ředitelství policie Středočeského kraje, 2021, s. 5.

⁴⁴ HRUŠOVSKÝ, Jozef a kolektiv. *Pes a jeho výcvik*. Praha: Naše vojsko, 1984, ISBN 28-112-84, s. 240.

„Jakékoli násilí vůči psovi při sledování stopy je nepřijatelné. K udržení vysoké aktivity psa se naopak musí maximálně využívat všech druhů povzbuzení.“⁴⁵

4.3 Mantrailing

Jedná se o metodu vyhledání pohřešované osoby pocházející z Ameriky, která se v dnešní době stále více začíná využívat v Evropě. Plemeno, které je pro tuto práci předurčeno a nejhojněji využíváno je Bloodhound.

Pes při mantrailingu je seznámen s individuálním pachem hledané osoby. V prohledávaném prostoru vyhledává přítomnost individuálního pachu dané osoby. Pracuje převážně s pachovým mrakem v místě, kde se osoba nacházela. Využívá takzvané volné hledání, které je založeno na vůli psa. Pes se tak může držet poblíž stopy, nebo dokonce i přímo na stopě, anebo pracovat několik metrů od ní, podle povětrnostní situace, terénu a individuálních předností daného psa. Výhodou dobře připraveného psa je, že dokáže sledovat individuální pach i ve velice těžkém terénu nebo městské zástavbě, kde musí rozlišovat velké množství pachů, a to i za několik dnů.⁴⁶

„Výcvik mantrailingu je dlouhodobá, systematická práce bez výsledků viditelných pro okolí. Tady jeden seminář, byť se zahraničním instruktorem, prostě nestačí. Může být sice impulsem k pochopení některých souvislostí, podstatou mantrailingu nicméně ovšem zůstane pravidelný, pestrý a soustavný trénink nejenom psa, ale i psovoda.“⁴⁷

⁴⁵ HARTL, Karel, NĚMEC, Karel a SKUHROVSKÝ, Jan. *Výcvik psa*. Praha: Naše vojsko, 1969, ISBN 28-053-70, s. 134.

⁴⁶ INTERNATIONAL BLOODHOUND ACADEMY. Výcvik. [ibha.eu](https://www.ibha.eu) [online]. [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.ibha.eu/vycvik>.

⁴⁷ SATORA, Lubomír. *Základy mantrailingu*. Praha: Grada Publishing, 2020, ISBN 978-80-271-1341-5, s. 12-13.

4.4 Vyhledávání mrtvé osoby

Pátrací akce často probíhají na rozsáhlém území za použití velkého množství sil a prostředků a neměly by končit dřív, než je osoba nalezena. Bohužel ne vždy se podaří hledanou osobu najít živou. Pes musí být speciálně připraven a vycvičen, aby dokázal rozeznat pach mrtvého lidského těla. Tento speciální druh výcviku je velice náročný hlavně z důvodu získávání vzorků.⁴⁸

Speciálně vycvičené psy na vyhledávání lidských částí a ostatků využívá Policie ČR. V současné době je v České republice sedm takto vycvičených psů. Největší počet těchto psů má KŘP hlavního města Prahy, a to čtyři. Po jednom psu mají na KŘP Jihomoravského kraje, KŘP Moravskoslezského kraje a KŘP Středočeského kraje.

Výcvik psa probíhá převážně na chemicky vyrobeném pachu rozkládající se lidské tkáň, který je vložen do tablet. Pes si v rámci výcviku tento pach vtiskne do pachové paměti a je schopný ho rozeznat od jiných pachů.⁴⁹

„Takto vycvičený pes je schopen vyhledat lidské ostatky ukryté nejen v pevném terénu, ale rovněž pod vodní hladinou.“⁵⁰

⁴⁸ MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009, ISBN 978-80-7385-065-4, s. 62.

⁴⁹ POLICIE ČR. Středočeští policisté mají speciálně vycvičeného psa na hledání lidských ostatků. policie.cz [online]. 2016 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/stredocessti-policiste-maji-specialne-vycviceneho-psa-na-hledani-lidskych-ostatku.aspx>.

⁵⁰ STRAUS, Jiří a KLOUBEK, Martin. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, ISBN 978-80-7380-238-7, s. 38.

5 Taktika vyhledávání v terénu pomocí plošného vyhledávání

Mezi taktiky vyhledávání se řadí vyhledání plošné, které je jednou z nejvyužívanějších metod pátrání po pohřešovaných osobách v terénu.

5.1 Způsoby vyhledávání

Při plošném vyhledávání je nutné zvolit způsob vyhledávání, který pak udává postup při pátrání. Volba způsobu vyhledávání je závislá na okolnostech, jako jsou například pachové podmínky nebo typ terénu.

5.1.1 Rychlé vyhledávání

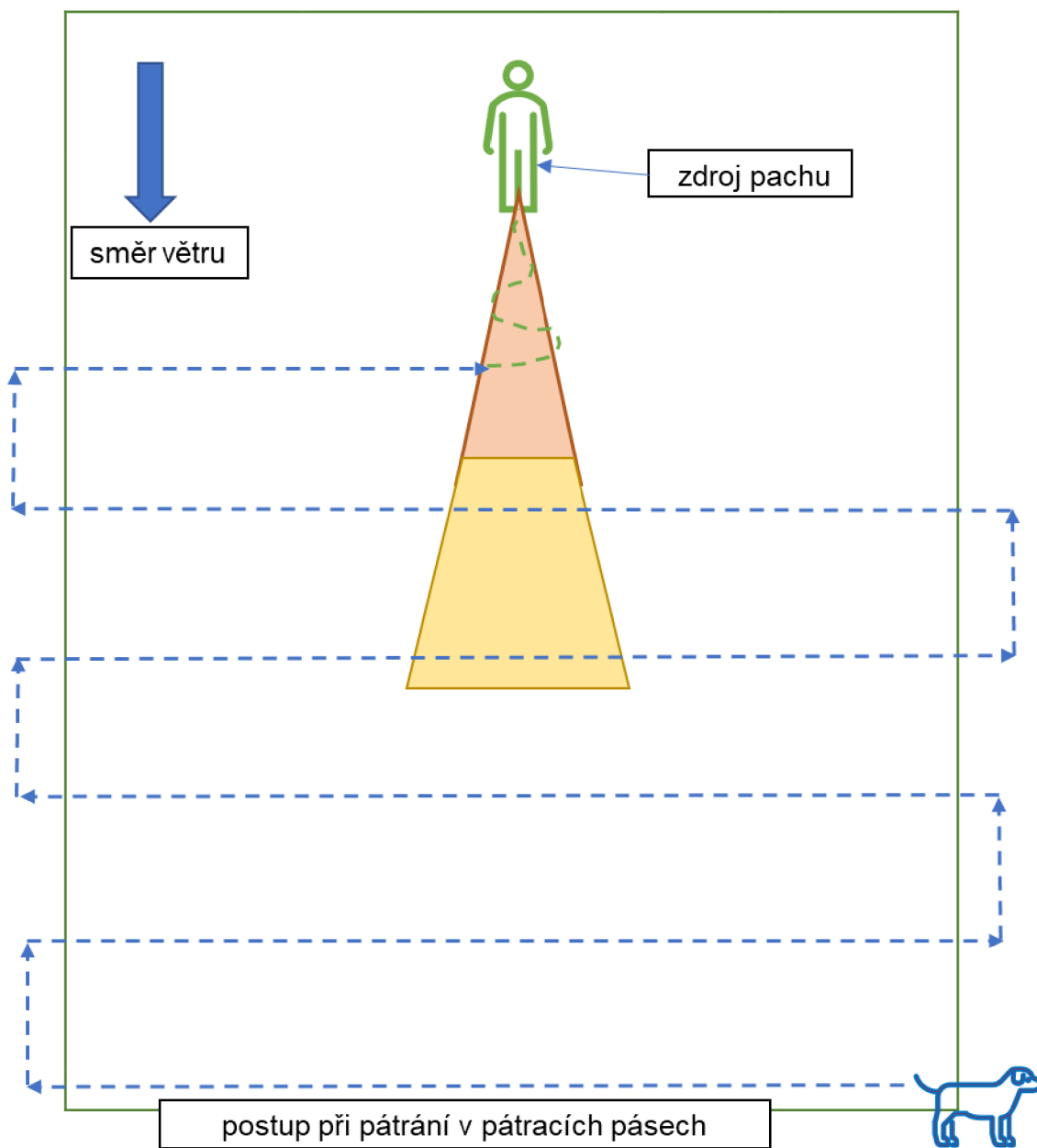
V případě, kdy existují indicie o možném pohybu pohřešované osoby, je velice efektivní v první řadě prohledat pozemní komunikace, cesty a pěšiny. Práce psa spočívá v případném navěštění a samostatném dohledání osoby pohybující se nebo ukrývající se poblíž cest. Výhodou je možnost propátrání pěšin, na které není možno se dostat motorovými vozidly. Tento způsob vyhledávání je využíván při všech pěších přesunech psů se psem během pátrací akce.⁵¹

5.1.2 Vyhledávání v pátracích pásech

Vyhledávání v pátracích pásech je nejefektivnější způsob plošného vyhledávání v případě dobrých pachových podmínek. Psův od začátku pátrání se začíná prohledávání určeného prostoru ze závětrné strany. Postupují po osách postupu kolmo na proudění větru. Po každém průchodu prostorem poustoupí o vzdálenost několika metrů a opět se kolmo na proudění větru tento pohyb opakuje, dokud nedojde k prohledání celého prostoru. Vzdálenost, o jakou postoupí, závisí na složitosti terénu, povětrnostních podmínkách a schopnostech psa, tak aby byl pes schopen na tuto vzdálenost osobu navěstit a dohledat. Z toho důvodu o šíři pátracích pásů vždy rozhoduje psův od na daném místě. Postup musí být zvolen tak, aby nedošlo

⁵¹ Využití vyspělých technologií a čichových schopností psů pro zvýšení efektivity vyhledávání pohřešovaných osob v terénu. Praha 2022 – Metodika použití kynologických pátracích týmů k vyhledávání pohřešovaných osob v terénu, s. 15.

k vynechání žádné části prohledávaného sektoru. Grafické znázornění pátrání v pátracích pásech je uvedeno na obrázku 13.⁵²

Obrázek 13 – Postup při pátrání v pátracích pásech⁵²

⁵² MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009, ISBN 978-80-7385-065-4, s. 72-73.

5.1.3 Vyhledávání po vrstevnicích

Vyhledávání po vrstevnicích je vhodné v kopcovitém terénu, ve kterém se využívá přirozeného proudění vzduchu kolmo k vrstevnicím. Proudí-li vzduch směrem dolů, pátrání začíná u paty kopce a pokračuje se směrem nahoru. Při opačném proudění vzduchu se začíná pátrat od nejvyššího bodu kopce a postupuje se směrem dolu. Tímto způsobem se obchází celý kopec. Tato metoda je vhodná pro pátrání v kopcovitém terénu i z důvodu fyzických možností psovoda a psa.

5.1.4 Vyhledávání v koridorech

Vyhledávání v koridorech je v porovnání s předchozími metodami časově náročnější. Je využitelné především za špatných povětrnostních podmínek nebo v prostoru s velmi nehomogenní vegetací, kde nedochází k proudění pachu od pachového zdroje do vzdálenosti větší než 50 m. Psovod vybírá osu postupu ideálně kolmo na proudění vzduchu a psa vysílá střídavě na levou a pravou stranu od osy postupu (tzv. revírování). Tímto způsobem prohledá celý určený prostor.

5.1.5 Mřížkové vyhledávání

Mřížkové vyhledávání se využívá v prostorech s velmi hustou vegetací a za nepříznivých podmínek, kdy není možné daný prostor propátrat metodou vyhledávání v pásích. Psovod vede psa terénem a postupně jej vysílá na vzdálenost na 5–20 m od sebe, dle hustoty terénu, obdobně jako při vyhledávání v koridorech. Při druhém propátrávání daného sektoru prochází stejným způsobem, ale kolmo na původní směr pohybu.

5.1.6 Obrysové vyhledávání

Obrysové vyhledání je určeno k prohledání malých prostor s velmi hustou vegetací (remízky, houštiny, zarostlé okraje lesů, úvozy apod.). Psovod se psem prochází co nejtěsněji okolo těchto míst. V případě reakce psa na pach je pes vyslán psovodem do středu tohoto prostoru, aby došlo k docentrování zdroje pachu.

5.1.7 Ohniskové vyhledávání

Ohniskové vyhledávání je vhodné k využití v místě, kde pes vycvičený na vyhledání pachové stopy stopu pohřešované osoby ztratil a nebyl ji schopný dále sledovat. Tato metoda je také vhodná v místech vytipovaných na základě operativních poznatků, ve kterých je výskyt pohřešované osoby nejvíce pravděpodobný. Pátrání začíná od středu prostoru a postupuje se v kruzích do vzdálenosti nejméně 100 m od tohoto středu.

5.1.8 Vyhledání v objektech

Při pátrání v terénu se mohou v prohledávaném prostoru nacházet nejrůznější objekty. Ty mohou sloužit jako úkryt pohřešované osobě. Pes je systematicky posílán do všech přístupných částí, které samostatně prohledává. V případě, že by se jednalo o objekt, který je z větší části zbořen a je těžko přístupný, může být povolán speciálně vycvičený pes na hledání pohřešovaných osob v sutinách.⁵³

5.2 Plán vyhledávání

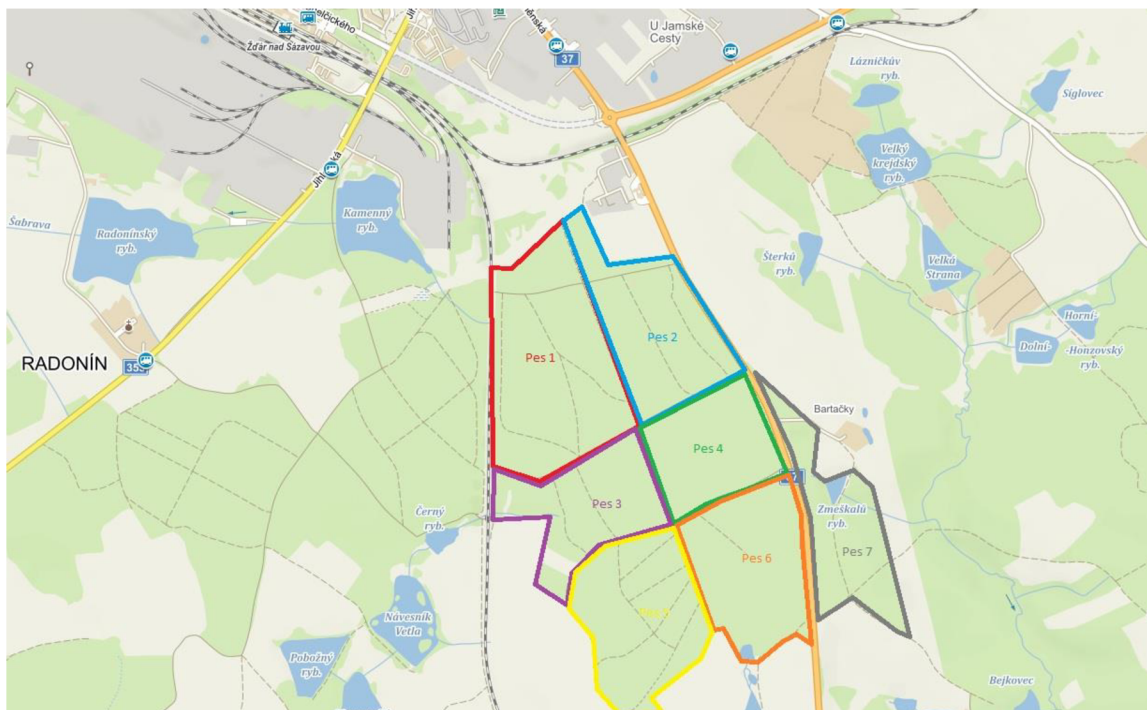
Pátrací akce je specifická činnost, při které působí několik nejrůznějších faktorů, které se navzájem prolínají. Z tohoto důvodu není možné využít jednu univerzální metodu. O základní taktice a využití pátracích prostředků rozhoduje velitel pátrací akce, který vždy musí přihlídnout k získaným poznatkům o pohřešované osobě, o místních podmínkách a o dostupných silách a prostředcích.

Pátracímu týmu, který je tvořený psovodem a psem vycvičeným k plošnému vyhledání osob, je přiřazen určitý sektor k propátrání. Tímto sektorem je převážně neobydlené území s hůře přístupným terénem. Základem pro pátrání je dostatečná teoretická znalost psovoda o zákonitostech šíření pachu v terénu a o metodách pátrání a dobrá orientace v terénu. Na základě těchto znalostí musí být schopen propátrat přidělený prostor a operativně se přizpůsobovat případným změnám během pátrání.⁵⁴

⁵³ Využití vyspělých technologií a čichových schopností psů pro zvýšení efektivity vyhledávání pohřešovaných osob v terénu. Praha 2022 – Metodika použití kynologických pátracích týmů k vyhledávání pohřešovaných osob v terénu, s. 15.

⁵⁴ MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009, ISBN 978-80-7385-065-4, s. 79.

Rozdělení sektorů pro kynologické pátrací týmy je vyobrazeno na obrázku 14. Toto rozdělení bylo využito pro cvičnou pátrací akci na Skupině základních kynologických činností ve Žďáře nad Sázavou. Jako hranice prostoru bývá nejčastěji využita pozemní komunikace, cesta, vodní tok apod., a to z důvodu jednodušší orientace v terénu. Velikost sektorů je závislá na složitosti terénu.

Obrázek 14 – Rozdělení sektorů při cvičné pátrací akci

O přesném postupu pátrání v přiděleném sektoru rozhoduje psuvod na místě po zjištění povětrnostních podmínek a složitosti terénu. Možný postup pátrání v daném sektoru zobrazuje obrázek 15.

Obrázek 15 – Možný postup pátrání v přiděleném sektoru

5.3 Vybavení psovoda a psa k vyhledávání

Základem pátrání je komunikace mezi pátracími týmy a velením pátrací akce. Z toho důvodu je nezbytným vybavením psovoda radiostanice a mobilní telefon s náhradním zdrojem nebo powerbankou. K orientaci v terénu je vhodná topografická mapa s kompasem nebo buzolou, popřípadě elektronické navigační přístroje umožňující kromě orientace v terénu i ukládání prošlé trasy. Pátrání probíhá za všech povětrnostních podmínek, z toho důvodu je vhodné využívat kvalitní oděv a obuv s membránou. Pro pátrání v noci je nezbytná svítilna s náhradním zdrojem. Ve velmi těžkém terénu je dobré využít ochranných pomůcek, jako jsou pracovní rukavice a helma. Na přepravu vybavení je vhodný batoh s vodním vakem s hydratační hadicí. V batohu nesmí chybět osobní lékárna první pomoci a skládací miska na vodu pro psa.

Pes je vybaven navigačním obojkem se záznamem prošlé trasy. Na obojku nebo postroji je identifikační označení příslušnosti ke složce IZS. Pro práci v noci je vhodné světelné označení psa, například svítícím obojkem. Služební psi Policie ČR bývají vybaveni náhubkem.⁵⁵

⁵⁵ P Ř ŘSPP č. 119/2017, o provádění služební kynologie.

6 Složky využívající psy k pátrání po osobách

Integrovaný záchranný systém vymezuje zákon 239/2000 Sb., který je účinný od 1. ledna 2001. Jeho počátky spadají do roku 1993. Vznikl z důvodu každodenní součinnosti hasičů, policistů, zdravotníků a dalších složek při koordinaci a řešení mimořádných událostí a krizových situacích. Hlavním koordinátorem je Hasičský záchranný sbor ČR. V praxi to znamená, že na místě, kde zasahuje více složek, je IZS velitelem zásahu příslušník hasičského sboru.⁵⁶

Psy k pátrání po pohřešovaných osobách využívají jen některé složky IZS. Garantem je odborná kynologická komise generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR, která byla ustanovena 2. října 2019. Jejím úkolem je spravování metodiky výcviku, sjednocení postupů a vymezení kompetencí jednotlivých složek IZS při využití psů.⁵⁷

Podle pokynu 48 generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministra vnitra ze dne 31. října 2003, jsou dány požadavky na psovoda, který má zájem splnit atestační zkoušku, která ho opravňuje být nasazen v rámci záchranných prací. Těmito požadavky jsou:

- a) dosažení 18 let věku,
- b) odborná způsobilost,
- c) fyzická způsobilost,
- d) zdravotní způsobilost.

„Odborná a fyzická způsobilost psovoda se prokazuje absolvováním praktických zkoušek a teoretických zkoušek formou ústního přezkoušení nebo písemného testu.“⁵⁸

⁵⁶ HASIČSKÝ ZÁCHRANÝ SBOR. Integrovaný záchranný systém. hzscr.cz [online]. 2023 [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranný-systém.aspx>

⁵⁷ HASIČSKÝ ZÁCHRANÝ SBOR. Kynologie v integrovaném záchranném systému. hzscr.cz [online]. 2023 [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/kynologie-v-integrovaném-zachranném-systému-65558.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>.

⁵⁸ Pokyn generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra č.48/2003, ze dne 31.10. 2003, kterým se stanoví kvalifikační požadavky na psovoda se psem předurčeného k nasazení v rámci záchranných prací, s. 1, Čl. 2.

Taktéž musí splňovat kvalifikační požadavky pes, který se má se svým psovodem účastnit atestační zkoušky. Podmínky na psa jsou:

- a) konstituce a správný typ nervové činnosti,
- b) odborná příprava a požadovaný výcvik,
- c) veterinární požadavky, které ověřuje veterinární lékař a vydává o nich potvrzení.⁵⁹

6.1 Základní složky IZS

Úkolem základních složek IZS je zajistit nepřetržitou pohotovost k přijetí ohlášení vzniku mimořádné události, její vyhodnocení a neodkladný zásah v místě mimořádné události.

6.1.1 Hasičský záchranný sbor České republiky

Součástí Hasičského záchranného sboru ČR je záchranný útvar, který disponuje družstvem kynologů. V tomto družstvu jsou v současné době čtyři psovodi a sedm psů. Ti jsou využíváni k vyhledání osob v sutinách a k plošnému vyhledání osob v terénu při pátracích akcích ve spolupráci s Policií ČR.⁶⁰

Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR vydává kynologický atest, který má platnost 2 kalendářní roky. Je rozdělen na dvě specializace:

- S (sutiny) – umožňuje nasazení při sutinovém vyhledávání ve zřícených budovách v rámci IZS,
- P (plošné) – umožňuje plošné vyhledávání při pátrání po pohřešované osobě v rámci IZS.⁶¹

⁵⁹ Pokyn generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra č.48/2003, ze dne 31.10. 2003, kterým se stanoví kvalifikační požadavky na psovoda se psem předurčeného k nasazení v rámci záchranných prací, s. 2, Čl. 3.

⁶⁰ HASIČSKÝ ZÁCHRANÝ SBOR. Kynologie v integrovaném záchranném systému. hzscr.cz [online]. 2023 [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/kynologie-v-integrovanem-zachrannem-systemu-65558.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>.

⁶¹ Pokyn generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra č.48/2003, ze dne 31.10. 2003, kterým se stanoví kvalifikační požadavky na psovoda se psem předurčeného k nasazení v rámci záchranných prací, s. 3, Čl. 6.

6.1.2 Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska sdružuje 7663 sborů dobrovolných hasičů. Z toho dvanáct sborů v České republice využívá družstva psodůů.

Zakládajícím družstvem psodůů je SDH Hejnice, které je součástí jednotky požární ochrany od roku 2017.⁶²

6.1.3 Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby

Tato složka nevyužívá psy.

6.1.4 Policie České republiky

Policie disponuje počtem 736 služebních psů se zadanou kategorií použití. Z toho 430 psů má přidělenou kategorii hlídkový a výjezdový pes. Tito psi jsou v rámci krajských ředitelství policie zařazeni na skupinách základních kynologických činností a se svými psodůů jsou využíváni k pátrání po pohřešovaných osobách. Tabulka 3 přehledně rozděluje počty psů dle jejich praktického využití u útvarů PČR a dle příslušnosti ke Krajskému ředitelství PČR.

⁶² SDRUŽENÍ HASIČŮ ČECH, MORAVY A SLEZKA PSOVOUDI. Družstva psodůů SH ČMS. psovodi-dh.cz [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://www.psovodi-dh.cz/jednotky/>.

Tabulka 3 – Počty služebních psů dle kategorie praktického použití u útvarů PČR ⁶³

Počty služebních psů dle kategorie praktického použití u útvarů PČR																			
Útvar	KŘP hl. m. Prahy	KŘP Jihočeského kraje	KŘP Jihomoravského kraje	KŘP Karlovarského kraje	KŘP kraje Vysočina	KŘP Královohradeckého kraje	KŘP Libereckého kraje	KŘP Moravskoslezského kraje	KŘP Olomouckého kraje	KŘP Pardubického kraje	KŘP Plzeňského kraje	KŘP Středočeského kraje	KŘP Ústeckého kraje	KŘP Zlínského kraje	ÚOP	OS Policie ČR	ŘSCP	OSKH – VSTR Dobruška	Součet
Metoda pachové identifikace	9	6	9	0	0	2	0	4	0	0	7	3	3	0	0	0	0	0	43
Omamně a psychotropní látky	7	7	6	2	4	5	2	9	4	3	8	6	7	3	0	0	4	0	77
Akceleranty	7	2	6	0	2	2	3	3	3	4	2	9	3	4	0	0	0	0	50
Lidské ostatky	4	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	7
Výbušniny	11	4	7	1	3	4	4	5	4	4	6	5	5	4	1	6	47	0	121
Zbraně	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	5
Plochy	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3
Všestrannost (pes hlídkový, výjezdový)	27	38	32	19	28	31	22	44	28	28	26	41	28	23	0	9	6	0	430
Součet	65	57	61	23	37	44	34	66	40	39	50	65	47	34	1	15	57	1	736

⁶³ POLICIE ČR. Odbor služební kynologie a hipologie. policie.cz [online]. [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>.

Obrázek 16 zachycuje práci policejního psovoda se služebním výjezdovým psem při výcviku střežení pachatele. ⁶⁴

Obrázek 16 – Výcvik střežení pachatele služebním výjezdovým psem psovoda PČR, foto: Hana Břízová

6.2 Ostatní složky IZS

„Ostatními složkami integrovaného záchranného systému jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím. Ostatní složky integrovaného záchranného systému poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání.“ ⁶⁵

V době krizových stavů se stávají ostatními složkami IZS také poskytovatelé lůžkové péče.

⁶⁴ POLICIE ČR. Odbor služební kynologie a hipologie. policie.cz [online]. [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>.

⁶⁵ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

6.2.1 Městská policie

U městské a obecní policie v ČR jsou psi převážně využíváni jako pomocníci při hlídkové službě strážníků.

Městská police hl. města Prahy využívá služební psy od roku 1992. V roce 2004 se útvar kynologů rozdělil na dvě skupiny – hlídkovou a záchranou. Psovodi záchranné skupiny jsou vedeni na seznamu kynologů určených pro mezinárodní záchranné operace.⁶⁶

6.2.2 Horská služba

V roce 2023 má Horská služba 11 psovodů a 13 psů. Využití psů je převážně k pátrání v lavinách a k pátrání po pohřešovaných osobách v terénech českých pohoří. Týmy psovodů se nacházejí v pohoří Krkonoše, Orlické hory, Jeseníky, Beskydy, Šumava, Krušné Hory a Jizerské hory.⁶⁷

Zkouška psů Horské služby pro vyhledávání v lavině má tři stupně:

- stupeň A – v lavině o velikosti cca 1500 m² nalézt v určeném čase až čtyři lehce zasypané subjekty,
- stupeň B – v lavině o velikosti cca 3000 m² nalézt v určeném čase až pět subjektů zasypaných až do hloubky dva metry,
- stupeň C – v lavině o velikosti cca 3000 m² nalézt v určeném čase až šest subjektů zasypaných do hloubky tři metry.

⁶⁶ MĚSTSKÁ POLICIE HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY. Kynologové pražské městské policie dostali nové speciální vozidlo. mppraha.cz [online]. 2017 [cit. 2022-12-23]. Dostupné z: <https://www.mppraha.cz/uvod/hlavni-clanky/kynologove-prazske-mestske-police-dostali-nove-specialni-vozidlo>.

⁶⁷ HORSKÁ SLUŽBA. Aktuality z kynologie. horskaslužba.cz [online]. [cit. 2022-12-23]. Dostupné z: <https://www.horskaslužba.cz/cz/horska-sluzba/kynologie/aktuality-z-kynologie>.

Zkouška pro použití psů Horské služby pro vyhledání v horském terénu má také tři stupně:

- stupeň A – v prostoru o velikosti cca 30000 m² až 50000 m² nalézt v určeném čase dva subjekty v úrovni terénu,
- stupeň B – v prostoru o velikosti cca 50000 m² až 100000 m² nalézt v určeném čase dva až čtyři subjekty, ukryté pod úrovní, nad úrovní nebo v úrovni terénu, volně nebo skrytě,
- stupeň C – v prostoru o velikosti cca 50000 m² až 150000 m² nalézt v určeném čase dva až čtyři subjekty, ukryté pod úrovní, nad úrovní nebo v úrovni terénu, volně nebo skrytě.⁶⁸

6.2.3 Svaz záchranných brigád kynologů

Svaz záchranných brigád kynologů České republiky je občanským sdružením registrovaným u ministerstva vnitra. V České republice je nejpočetnější organizací zabývající se výcvikem záchranných psů.

Psovod, který chce být prakticky využit k pátrání po osobách, musí mít se svým psem složen atest Ministerstva vnitra. Platný atest k datu 8. prosince 2022 v rámci záchranných brigád složilo 18 psovodů a 19 psů. Z toho plošný atest má složeno 12 psů, sutinový atest 7 psů.⁶⁹

6.2.4 Kynologická záchranná jednotka České republiky, z.s.

Kynologická záchranná jednotka ČR, z.s. se zabývá všestranným sportovním i praktickým využitím psů a jejich psovodů, zaměřujícím se na záchranu lidského života.

V současné době mají složen platný atest k praktickému použití v rámci IZS dvě členky se svými fenami.⁷⁰

⁶⁸ NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČESKÉ REPUBLIKY. Kvalifikační standard. narodnikvalifikace.cz [online]. 2022 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: https://www.narodnikvalifikace.cz/kvalifikace-331-Psovod_horske_sluzby.

⁶⁹ SVAZ ZÁCHRANNÁCH BRIGÁD KYNOLOGŮ ČR. Atesty. zachranari.cz [online]. 2020–2023 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.zachranari.cz/atesty.html>.

⁷⁰ KYNOLOGICKÁ ZÁCHRANNÁ JEDNOTA ČR. Naší největší snahou je stále se zdokonalovat a být k dispozici vždy, když je potřeba pomáhat zachraňovat lidské životy. kzjcr.cz [online]. 2015 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.kzjcr.cz/o-nas/>.

6.3 Složky ve světě

V dnešní moderní době, kdy práci zvířat nahrazují ve velké míře nové technologie, je pes v záchranařské kynologii stále nenahraditelným pomocníkem nejen v České republice, ale i po celém světě. Mezinárodní spolupráce pak může pomoci získat nové poznatky jak ve výcviku, tak i v praktickém nasazení. Příkladem je pátrací akce po 78letém polském houbaři ze dne 21. 9. 2018, probíhající na slovensko-polské hranici kousek od Dolního Kubína, které se vedle slovenských a polských psovodů se psy zúčastnili i psovodi čeští. Pohřešovaný muž byl úspěšně nalezen.⁷¹

Počty kynologů ve vybraných zemích využívající psy k pátrání po osobách v terénu

Slovensko – 25 kynologů profesionálů u Horské záchranné služby, dobrovolníci se sdružují v Kynologické brigádě.

Polsko – přibližně 105 kynologů u Policie a Hasičském záchranném sboru, poloprofesionálními záchrannými složkami využívající psy jsou Gorski Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe a Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe.

Rakousko – 254 profesionálních kynologů u Policie a Horské služby.

Itálie – 35 kynologů u Horské služby, dobrovolníci jsou sdruženi pod Národním alpským a speleologickým záchranným sborem.

Chorvatsko – 20 kynologů spadajících pod Národní ochranné a záchranné ředitelství, dobrovolníky sdružuje Chorvatská horská záchranná asociace.

Norsko – přibližně 350 kynologů, část profesionálních působících u policie, druhá část dobrovolníků působí u Horské záchranné služby.

Slovinsko – 55 kynologů zařazených u Horské služby, Kynologické asociace nebo Klubu Záchranných psů.

Velká Británie – cca 100 kynologů u Policie a v Horských záchranných týmech.

⁷¹ HORSKÁ SLUŽBA. Pátrací akce po boku slovenských kolegů. Horskaslužba.cz [online]. 2018 [cit. 2022-12-23]. Dostupné z: <https://www.horskaslužba.cz/cz/aktualni-informace/zachranne-akce/2730-patraci-akce-po-boku-slovenskych-kolegu>.

Nizozemsko – přibližně 100 psů zařazených u Kynologické brigády.

USA – policejní psů z kynologických brigád: Search and Rescue Association, International Police Work Dog Association, North American Police Work Dog Association, National Association for Search and Rescue, National Search Dog Alliance.⁷²

⁷² Využití vyspělých technologií a čichových schopností psů pro zvýšení efektivity vyhledávání pohřešovaných osob v terénu. Praha 2022 – Záchranářská kynologie v ČR a ve světě.

7 Případová studie

Případová studie neboli kazuistika se zaměřuje na dva případy z policejní praxe, kterých byl autor součástí během výkonu služby u Policie ČR. První případ představuje pátrání pomocí plošného vyhledání s nálezem mrtvé osoby a případ druhý prezentuje nález pohřešované osoby po pachové stopě. Na těchto případech je prezentována a analyzována teoretická část této práce.

Pátrání po pohřešované osobě, Velké Meziříčí

Služební pes: Ares, belgický ovčák bez průkazu původu, kategorie V – výjezdový pes, narozen: 21. 2. 2013.

Psovod: nrap. Lukáš Čejka, Oddělení služební kynologie kraje Vysočina, Skupina základních kynologických činností Žďár nad Sázavou.

Hlídkka dvou psovodů ze Skupiny základních kynologických činností ve Žďáře nad Sázavou byla v ranních hodinách vyslána operačním důstojníkem na pátrání po pohřešovaném muži do Velkého Meziříčí, z důvodu obavy ze strany rodiny o zdraví a život pohřešovaného muže.

Na místě byly získány poznatky o posledním výskytu pohřešovaného a došlo k rozdělení sektorů k propátrání se služebními psy. První psovod měl přidělen sektor zámeckého parku a druhý psovod špatně přístupný terén pod dálničním mostem Vysočina. Zámecký park byl psovodem propátrán s negativním výsledkem.

Prostor pod dálničním mostem byl prohledáván plošným vyhledáváním, a to metodou postupu po vrstevnicích, z důvodu špatně prostupného terénu a proudění vzduchu od vrcholu dolů. Služební pes zachytil pach zhruba na vzdálenost 80 m, následně běžel v pachovém mraku k pachovému zdroji a štěkáním upozornil na místo nálezu osoby. Na místě bylo nalezeno tělo muže bez zjevných známek života. Podle popisu a dokladů, které měl muž u sebe se jednalo o pohřešovaného muže. Na místo byla přivolána Výjezdová skupina služby kriminální policie a vyšetřování. Šetřením bylo zjištěno, že muž spáchal sebevraždu skokem z dálničního mostu.

Pátrání po pohřešovaném muži, Vojtěchov

Služební pes: Oran od Policie ČR, německý ovčák, kategorie V – výjezdový pes, narozen: 24. 5. 2005.

Psovod: pprap. Lukáš Čejka, Oddělení služební kynologie kraje Vysočina, Skupina základních kynologických činností Žďár nad Sázavou.

Psovod byl vyslán na místo pátrání po pohřešovaném muži do obce Vojtěchov, muž zanechal dopis na rozloučenou.

Po příjezdu na místo byl zjištěn poznatek o možném místě, kde by se pohřešovaný muž mohl zdržovat. Jednalo se o bývalý areál zemědělského družstva v obci Vojtěchov. V jedné z budov byly na místě nalezeny osobní věci pohřešovaného. Z toho důvodu došlo k prohledání budovy a areálu služebním psem – s negativním výsledkem. Při prohledávání bylo na kraji areálu patrné pošlapání travnatého porostu. V tomto místě byl služební pes uveden k vyhledání pachové stopy. Pes pachovou stopu vyhledal a začal ji vypracovávat severně od areálu. Pachová stopa vedla po louce a pachové podmínky za daného počasí byly ideální k pachovým pracím. Služební pes pokračoval po louce přibližně 400 m směrem do přilehlého lesa, ve kterém zhruba po 50 m štěkáním značil osobu ležící ve spacím pytli. Na místě bylo zjištěno, že se jedná o pohřešovaného muže, který byl bez zranění. Do místa bydliště se nevrátil z důvodu obavy týkající se nesplacených dluhů. Muž byl předán hlídce Obvodního oddělení.

Analýza dvou praktických příkladů

V obou případech se jednalo o pátrání po pohřešovaném muži. Obě pátrání byla zakončena nalezením pohřešované osoby v terénu pomocí služebního psa. Bohužel v prvním případě byl pohřešovaný nalezen mrtvý.

V první řadě je velmi důležité získat co nejvíce poznatků o pohřešované osobě (popis, důvod pohřešování, místo posledního výskytu, zájmy, rodinné zázemí atd.). Na základě těchto poznatků je pak potřeba zvolit nejvhodnější místo k pátrání. V obou případech hrál zásadní roli poslední výskyt pohřešovaného. Ve Velkém Meziříčí bylo využito plošné vyhledávání. Tato metoda je z autorova pohledu nejvhodnějším způsobem využití psa v případě, že není známo přesné

místo, kde se osoba pohybovala. Místo k pátrání může být určeno i pomocí lokalizace telefonu. Ani v jednom případě však pohřešovaný mobilní telefon u sebe neměl.

Ve Vojtěchově pes lokalizoval pohřešovaného muže pomocí nalezení a vypracování pachové stopy. Práce psa byla podpořena faktem, že areál byl nevyužívaný, a tudíž bez pohybu dalších osob, kdy v místě uvádění na stopu se nepohybovali ani kolegové. Terén i počasí také velmi napomohly k zdárnému vypracování stopy. V průběhu stopování je velice důležitá důvěra mezi psem a psovodem. Psovod až do chvíle, kdy pes nalezne osobu nebo předmět neví, zda jdou po stopě správné osoby, a proto musí svému psu stoprocentně věřit.

Za každý nález pohřešované osoby musí být pes odměněn, aby byl motivován do další práce.

8 Závěr

Cílem této práce bylo seznámit veřejnost, ale i členy integrovaného záchranného systému s možnostmi využití psů při pátrání po pohřešovaných osobách v terénu. V teoretické rovině byl popsán právní rámec pátrání a základní pojmy. Práce se dále věnovala výběru vhodného plemene pro pátrání po pohřešovaných osobách. Poté byly popsány zásady výchovy a výcviku psa záchranáře od štěněte po dospělého psa. Práce se zaměřovala na problematiku pachu a jeho šíření. Tato problematika je v praxi stěžejní pro psovody, kteří bez dostatečných znalostí nejsou schopni vhodně jednat v průběhu pátracích akcí. Dále se práce zabývala metodami využívanými k pátrání po pohřešovaných osobách a na taktiku plošného vyhledávání. Byly charakterizovány tuzemské i zahraniční složky využívající psy k pátrání po pohřešovaných osobách v terénu. V praktické části pak byly analyzovány dva případy z policejní praxe.

Práce je výsledkem prostudování odborných zdrojů a reflektování autorových třináctiletých zkušeností psovoda u Policie ČR, kdy se za dobu své služby zúčastnil sto deseti pátrání po pohřešovaných osobách. V těchto pátráních autorovi služební psi našli šest živých osob a v jednom případě osobu mrtvou.

Největší problém autor spatřuje v neznalosti správného využití služebních psů ze strany velitelů pátracích akcí. Tento problém umocňuje velký počet nezkušených psovodů, kteří nejsou schopni dostatečně vycvičit psa a využít jeho potenciál k pátrání po pohřešovaných osobách. Výcvik psa je velice zdoluhavý a náročný proces, který nelze dokončit v rozsahu několika týdnů ani měsíců, a při kterém je zapotřebí zkušených pomocníků. Způsob použití psa při pátrání je silně závislý na několika faktorech, kterými jsou dané místo, aktuální počasí, dostupné poznatky o pohřešované osobě a jejím pohybu nebo možné využití dalších pátracích prostředků. Z toho důvodu vhodný způsob použití psa určuje vždy psovod po vyhodnocení všech působících faktorů a dostupných informací.

Možným řešením by bylo vyšší vzdělání složek IZS v problematice využití psů při pátrání po pohřešovaných osobách, například za pomoci praktických ukázek práce takto vycvičených psů, nebo větším zapojením do cvičných pátracích akcí.

Dalším vhodným krokem by mohla být širší prezentace výsledků práce psodů s jejich služebními psy.

V době dokončování práce je zjevné, jak důležitým pomocníkem je správně vycvičený pes záchranář. Zemětřesení v Turecku a Sýrii zaměstnává záchranné psy a psodů z celého světa.

Seznam použité literatury

1. BIELFELD, Horst. *Psi: Plemena, Výchova, Chov*. Praha: Knižní klub, 1996. ISBN 80-7176-906-1.
2. DUDEK, Milan a kolektiv. *Základy veterinářství služebních psů Policie ČR*. Praha: Themis, 1996.
3. ĎURIŠIN, Vladimír a GALLOVÁ, Ľubica. *Policajná kynológia na Slovensku*. Bratislava: Kynologický klub Polícia-Slovakia, 2009. ISBN 978-80-970144-1-4.
4. EIS, Vilém. *Pachové práce služebních psů*. Praha: Naše vojsko, 2018, ISBN 978-80-206-1705-7.
5. FOGLE, Bruce. *Kdyby váš pes mohl mluvit....* Praha: Knižní klub, 2007, ISBN 978-80-242-1884-7.
6. HARTL, Karel, NĚMEC, Karel a SKUHROVSKÝ, Jan. *Výcvik psa*. Praha: Naše vojsko, 1969, ISBN 28-053-70.
7. HRUŠOVSKÝ, Jozef a kolektiv. *Pes a jeho výcvik*. Praha: Naše vojsko, 1984, ISBN 28-112-84.
8. KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. Praha: Naše vojsko, 1965, ISBN 28-047-65.
9. KONRÁD, Zdeněk, PORADA, Viktor, STRAUS, Jiří a SUCHÝNEK, Jaroslav. *Kriminalistika Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, ISBN 978-80-7380-535-7.
10. MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009, ISBN 978-80-7385-065-4.
11. MIKULICA, Vladimír. *Poznej svého psa*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1985, ISBN 07-015-85.
12. MÜLLER, Manfred. *Výcvik ochranného psa: chov, výcvik, zkoušky a hodnocení*. Praha: 2009, ISBN 978-80-209-0368-6.

13. SATORA, Lubomír. *Základy mantrailingu*. Praha: Grada Publishing, 2020, ISBN 978-80-271-1341-5.
14. STRAUS, Jiří a KLOUBEK, Martin. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, ISBN 978-80-7380-238-7.
15. Zákon č. 273/2008 Sb. *O Polici České republiky*.
16. Zákon č. 239/2000 Sb., *o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*.
17. Pokyn generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra č.48/2003, ze dne 31.10. 2003, kterým se stanoví kvalifikační požadavky na psovoda se psem předurčeného k nasazení v rámci záchranných prací.
18. ZPPP č. 28/2009 Sb. ze dne 27. února 2009, *o pátrání*.
19. P Ř ŘSPP č. 119/2017, *o provádění služební kynologie*.
20. LABUTA, Jaroslav. *Příručka k využití služebního psa v podmínkách krajského ředitelství policie Středočeského kraje*, 2021.
21. *Typová činnost složek IZS při společném zásahu: Záchrana pohřešovaných osob – pátrací akce v terénu*. Praha 2007. STČ 07/IZS.
22. *Využití vyspělých technologií a čichových schopností psů pro zvýšení efektivity vyhledávání pohřešovaných osob v terénu*. Praha 2022. Identifikační kód: VI20172020088
23. CZECH MALINOIS CLUB. *Standard plemene*. malinoisclub.cz [online]. 2023 [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: <http://malinoisclub.cz/standard/>.
24. CZ-PES. *Výcvik psů na pachové práce*. cz-pes.cz [online]. 2001–2013 [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-ucebnice-stopa.php>.
25. ČESKÝ KLUB NĚMECKÝCH OVČÁKŮ. *Standard NO*. ceskyklub-no.cz [online]. 2011 [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <http://www.ceskyklub-no.cz/standard-no>.

26. HASIČSKÝ ZÁCHRANÝ SBOR. Integrovaný záchranný systém. hzscr.cz [online]. 2023 [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranný-system.aspx>
27. HASIČSKÝ ZÁCHRANÝ SBOR. Kynologie v integrovaném záchranném systému. hzscr.cz [online]. 2023 [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/kynologie-v-integrovanem-zachrannem-systemu-65558.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>.
28. HORSKÁ SLUŽBA. Aktuality z kynologie. horskaslužba.cz [online]. [cit. 2022-12-23]. Dostupné z: <https://www.horskaslužba.cz/cz/horska-sluzba/kynologie/aktuality-z-kynologie>.
29. HORSKÁ SLUŽBA. Pátrací akce po boku slovenských kolegů. Horskaslužba.cz [online]. 2018 [cit. 2022-12-23]. Dostupné z: <https://www.horskaslužba.cz/cz/aktualni-informace/zachranne-akce/2730-patraci-akce-po-boku-slovenskych-kolegu>.
30. IFAUNA. Bloodhound. ifauna.cz [online]. [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.ifauna.cz/psi/atlas/bladhaund-pes-sv-huberta-anglicky-barvar>.
31. IN-POČASÍ. Proč fouká a jak vzniká vítr? in-počasí.cz [online]. 2015 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.in-pocasi.cz/clanky/teorie/vitr-jak-vznika/>.
32. INTERNATIONAL BLOODHOUND ACADEMY. Výcvik. ibha.eu [online]. [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.ibha.eu/vycvik>.
33. KLUB CHOATELŮ KNÍRAČŮ. Velký knírač. [online]. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <http://www.kchk.cz/showpage.php?name=standardvk>.
34. KYNOLOGICKÁ ZÁCHRANNÁ JEDNOTA ČR. Naší největší snahou je stále se zdokonalovat a být k dispozici vždy, když je potřeba pomáhat zachraňovat lidské životy. kzjcr.cz [online]. 2015 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.kzjcr.cz/o-nas/>.
35. MĚSTSKÁ POLICIE HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY. Kynologové pražské městské policie dostali nové speciální vozidlo. mppraha.cz [online]. 2017 [cit.

- 2022-12-23]. Dostupné z: <https://www.mppraha.cz/uvod/hlavni-clanky/kynologove-prazske-mestske-police-dostali-nove-specialni-vozidlo>.
36. NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČESKÉ REPUBLIKY. Kvalifikační standard. narodnikvalifikace.cz [online]. 2022 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: https://www.narodnikvalifikace.cz/kvalifikace-331-Psovod_horske_sluzby.
37. POLICIE ČR. Databáze pátrání po osobách. policie.cz [online]. [cit. 2022-02-07]. Dostupné z: <https://aplikace.policie.cz/patrani-osoby>.
38. POLICIE ČR. Odbor služební kynologie a hipologie. policie.cz [online]. [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>.
39. POLICIE ČR. Středočeští policisté mají speciálně vycvičeného psa na hledání lidských ostatků. policie.cz [online]. 2016 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/stredocessti-policiste-maji-specialne-vycviceneho-psa-na-hledani-lidskych-ostatku.aspx>.
40. RETRIEVER KLUB CZ. Standard. retriever-klub.cz [online]. 2018 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.retriever-klub.cz/plemena/labrador-retriever/#standard>.
41. ROTTWEILER KLUB. Standard rottweilera. rkcr.cz [online]. 2012 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <http://www.rkcr.cz/index.php/chov/standard-rottweilera>.
42. SDRUŽENÍ HASIČŮ ČECH, MORAVY A SLEZKA PSOVODI. Družstva psovodů SH ČMS. psovodi-dh.cz [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://www.psovodi-dh.cz/jednotky/>.
43. SVAZ ZÁCHRANNÁCH BRIGÁD KYNOLOGŮ ČR. Atesty. zachranari.cz [online]. 2020–2023 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.zachranari.cz/atesty.html>.

Seznam zkratek

AČR	– Armáda České republiky
ČR	– Česká republika
HZS	– Hasičský záchranný sbor
IZS	– Integrovaný záchranný systém
JPO	– Jednotka požární ochrany
K9	– Služební pes
KŘP	– Krajské ředitelství policie
NO	– Německý ovčák
OPI	– Operační a informační středisko
PČR	– Policie České republiky
P Ř ŘSPP	– Pokyn ředitele ředitelství služby pořádkové policie
USA	– Spojené státy americké
ZPPP	– Závazný pokyn policejního prezidenta
ZZS	– Zdravotní záchranná služba

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Schéma vazeb řízení a podpory pátracích akcí	12
Obrázek 2 – Německý ovčák, foto: Lucie Čejková.....	14
Obrázek 3 – Belgický ovčák malinois, foto: Lucie Čejková	15
Obrázek 4 – Velký knírač, foto: Lucie Čejková	15
Obrázek 5 – Rotvajler, foto: Lucie Čejková.....	16
Obrázek 6 – Labradorský retrievr, foto: Lucie Čejková	17
Obrázek 7 – Bloodhound, zdroj: http://petlike.cz/bloodhound/	17
Obrázek 8 – Hra štěněte s psovodem, foto: Lucie Čejková	19
Obrázek 9 – Překonání kladiny, foto: Lucie Čejková.....	21
Obrázek 10 – Využití pomocníka při nácviku štěkání, foto: Lucie Čejková.....	22
Obrázek 11 – Označení pomocníka, foto: Lukáš Čejka	27
Obrázek 12 – Sledování pachové stopy, foto: Lucie Čejková	30
Obrázek 13 – Postup při pátrání v pátracích pásech	34
Obrázek 14 – Rozdělení sektorů při cvičné pátrací akci	37
Obrázek 15 – Možný postup pátrání v přiděleném sektoru	38
Obrázek 16 – Výcvik střežení pachatele služebním výjezdovým psem psovoda PČR, foto: Hana Břizová.....	44

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1 – Rozloha prohledaného prostoru v km ² za 1 hodinu práce psovoda se psem	28
Tabulka 2 – Rozloha prohledaného prostoru v km ² za 1 hodinu práce rojnice	28
Tabulka 3 – Počty služebních psů dle kategorie praktického použití u útvarů PČR	43
Graf 1 – Počet aktuálně pohřešovaných osob v ČR k 7.2 2023	11
Graf 2 – Procentuální zastoupení poloh nalezených živých pohřešovaných osob	23